

LR Satversmes tiesas sēdes stenogramma

Lieta nr.04-01(97)

1997.gada 28.aprīlī

I.Rimdžus

Piecelties! Tiesa nāk!

A.Endziņš

Sēdieties, lūdzu! Satversmes tiesas sēdi paziņoju par atklātu. Tiek izskatīta lieta nr.04-01(97) “Par Ministru kabineta 1997.gada 10.janvāra noteikumu nr.23 “Grozījumi likumā “Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā”” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 81.pantam un Ministru kabineta 1995.gada 14.marta noteikumu nr.54 “Par Latvijas Republikā ražotās elektroenerģijas iepirkuma cenām” atbilstību Latvijas Republikas Satversmei, likuma “Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā” un citiem likumiem”.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 25.panta pirmās daļas 4.punktu, lieta izskatāma pilnā sastāvā. Tiesas sastāvā ir Satversmes tiesas tiesneši Romāns Apsītis, Ilma Čepāne, Ilze Skultāne, Anita Ušacka, Andrejs Lepse un tiesas priekšsēdētāja vietas izpildītājs Aivars Endziņš. Tiesas sēdes sekretāres pienākumus veic Inese Rimdžus.

Lietas dalībnieki. Pieteikuma iesniedzēji: 35 Saeimas deputātus pārstāv Saeimas deputāts Ģirts Valdis Kristovskis. Viņu likumā noteiktā kārtībā ir pilnvarojuši 34 no deputātiem, kuri iesnieguši pieteikumu. Pilnvarojums ir pievienots lietai. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 23.panta trešo daļu Kristovska kungs izmanto zvērināta advokāta Linarda Muciņa palīdzību. Orderis ir pievienots lietai.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 23.panta otro daļu, ja pieteikumu iesniedz ne mazāk kā viena trešdaļa Saeimas deputātu, viņi ir uzskatāmi par vienu procesuālo personu un procesuālās darbības viņi var izdarīt tikai ar viena pilnvarotā pārstāvja starpniecību. Tāpēc lietas dalībnieka – pieteikuma iesniedzēja – tiesības šajā tiesas sēdē ir Ģirtam Valdim Kristovskim.

Institūciju, kas izdevusi aktus, kuri tiek apstrīdēti – Ministru kabinetu – pārstāv zvērināts advokāts Egīls Radziņš. Pilnvarojums ir pievienots lietai. Egīlam Radziņa kungam šajā tiesas sēdē ir lietas dalībnieka tiesības.

Vai lietas dalībniekiem ir kādi lūgumi?

Ģ.V.Kristovskis

Es esmu sagatavojis Satversmes tiesai iesniegumu, kur es lūdzu saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 23.panta trešo daļu, kurā ir noteikts, ka “lietas dalībnieki var

izmantojot zvērināta advokāta palīdzību”, lūdzu ļaut man izmantot zvērināta advokāta Linarda Muciņa palīdzību viņam piedaloties tiesas procesā kā Saeimas deputātu un manam pārstāvim saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 27.panta pirmo daļu, kā “citai lietā iesaistītai personai” ar tiesībām: iepazīties ar lietas materiāliem, piedalīties tiesas sēdē un uzdot jautājumus un izteikt viedokli par lietas gaitu, piedalīties tiesas debatēs. Es varu arī šeit tālāk pamatojumu nolasīt.

A.Endziņš

Lūdzu nolasiet!

G.V.Kristovskis

Savu lūgumu pamatoju ne tikai uz Satversmes tiesas likuma 23. un 28.pantiem, kuros tieši un nepārprotami izteikta lietas dalībnieku tiesība izmantot zvērināta advokāta palīdzību, bet arī ar šī likuma normas nojēguma tulkojumu, jo nav pamata uzskatīt, ka likumā noteiktā lietas dalībnieku tiesība izmantot zvērināta advokāta palīdzību, būtu reducējama uz lietas dalībnieku tiesībām saņemt zvērināta advokāta palīdzību ārpus Satversmes tiesas procesa robežām. Nav pamata uzskatīt, ka likumdevējs, ierakstot likumā normu par lietas dalībnieka tiesībām izmantot zvērināta advokāta palīdzību, būtu ar to domājis vispārējas personu tiesības saņemt advokāta palīdzību tā prakses vietā, ko jau tāpat nosaka spēkā esošie likumi, piemēram, Advokatūras likums.

Tiesības izmantot advokāta palīdzību tieši un nepārprotami katram nosaka likuma “Cilvēka un pilsoņa tiesības un pienākumi” 18.panta piektā daļā, kurā noteikts – “katram ir tiesības uz advokāta palīdzību”.

Arī ANO pieņemtie “Pamatprincipi par advokātu lomu”, kuri balstās uz tādiem svarīgiem starptautiski un Latvijā atzītiem dokumentiem, kā Vispārējā cilvēka tiesību deklarācija un Starptautiskais civilo un politisko tiesību pakts, to 19.pantā nosaka, ka “neviena tiesa vai administratīva institūcija nevar atteikties atzīt advokāta, kam ir atļauja praksē, tiesības pārstāvēt savu klientu”.

Saskaņā ar Advokatūras likumu, advokāts ir “tiesiskas valsts justīcijas neatņemama sastāvdaļa” (2.pants) un “advokāti ir tiesu sistēmai piederīgas personas lietu vešanai jebkurā Latvijas Republikas tiesā ...” (5.pants).

Kā nepārprotami zināms Satversmes tiesai, veicot pārstāvību tiesā, advokāts pēc būtības pilda divas funkcijas – procesuāli pārstāv savu klientu (tiesībpārstāvja funkcija), ja tas nepiedalās procesā, kas gan gadās retāk un nav galvenā advokāta funkcija, un pārstāv (jeb aizstāv) tiesā pielietojamās tiesības un ir tiesu sistēmas sastāvdaļa un tiesas palīgs (tiesībaizstāvja funkcija). Nav pamata sašaurināt advokāta lomu jebkurā tiesas procesā, ieskaitot Satversmes tiesas procesu, uz šauto tiesībpārstāvja funkciju veikšanu. Sabiedrībai,

tiesai un noskaidrojamam juridiskajam strīdam galvenā ir advokāta tiesībaizstāvja funkcija, kura ir advokāta publiskās darbības galvenā jēga, bet terminoloģiski ietilpst jēdzienā “pārstāvība”.

Šis tiesu praksē gadsimtiem nostiprinājies tiesībpārstāvības princips radis atspoguļojumu ne tikai LPSR un Latvijas Republikas likumos (Civilprocesa kodeksa 43.pants), bet arī, piemēram, Austrijas Konstitucionālās tiesas likumā (24.pants).

Pamatojoties uz augstāk minēto, kā arī saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 23. un 28.pantiem, lūdzu pielaist Satversmes tiesas sēdē kā lietā iesaistītu personu zvērinātu advokātu Linardu Muciņu.

Ģirts Kristovskis.

A.Endziņš

Otras puses viedoklis. Lūdzu!

E.Radziņš

Jautājumu attiecībā par kolēģa Muciņa piedalīšanos tiesas sēdē, kā piedalīšanos pārstāvot sava klienta intereses, es atstāju veikt pēc tiesas ieskatiem. Vienīgais, ka, nenoliedzami, arī es esmu zvērināts advokāts, tāpēc, sakarā ar piedalīšanos Satversmes tiesas sēdē blakus pilnvarojumam, kas ir iesniegts, kā neiztrūkstošu sastāvdaļu iesniedzu zvērināta advokāta orderi.

A.Endziņš

Paldies.

Ģ.V.Kristovskis

Es esmu sagatavojis lietas faktisko apstākļu un juridiskā pamatojuma izklāstu, un es atsaukšos uz dažiem dokumentiem, kurus gatavojot šo izklāstu, es uzskatīju par vajadzīgiem, ka viņi varētu noderēt tiesai.

A.Endziņš

Lūdzu!

Lai pieņemtu lēmumu lūguma saistībā, tiesa aiziet apspriesties.

I.Rimdžus

Piecelties.

(Pārtraukums)

I.Rimdžus

Piecelties, tiesa nāk.

A.Endziņš

Sēdieties! Tiesa apspriežoties nolēma noraidīt Ģirta Valda Kristovska iesniegumu tiesai, jo neuzskata, ka līdz ar to tiktu ierobežotas zvērināta advokāta tiesības piedalīties lietā.

Satversmes tiesas likuma 18.panta ceturtais daļas 3.punkts nosaka, ka pilnvarojumu personai, kas saskaņā ar šā likuma 23.panta otro daļu ir tiesīga izdarīt procesuālās darbības pieteikumu iesniedzēju vārdā, ja pieteikumu iesniedz ne mazāk kā viena trešdaļa Saeimas deputātu, ir jāpievieno. Kā jau tika norādīts, šādu pilnvarojumu ir saņēmis Ģirts Valdis Kristovskis un viņu ir pilnvarējuši 34 Saeimas deputāti. Savukārt Satversmes tiesas likuma 23.panta otrā daļa nosaka, ja pieteikumu iesniedz ne mazāk kā viena trešdaļa Saeimas deputātu, viņa ir uzskatāma par vienu procesuālo personu. Procesuālās darbības viņa var izdarīt tikai ar viena pilnvarotā pārstāvja starpniecību. Šādu pilnvarojumu apstiprina Saeimas kanceleja. Gan orderī, kas ir pievienots lietai, attiecībā uz Linarda Muciņa pilnvarojumu, ir norādīts, ka tiek pilnvarots iepazīties ar lietas materiāliem, šāda iespēja tika dota, pārstāvēt tiesa lietas dalībnieku – Saeimas deputātus, un to pilnvaroto pārstāvi – deputātu Ģirtu Valdi Kristovski, jau šis ordera pilnvarojums, šis teksts neatbilst Satversmes tiesas likuma prasībām attiecībā par pilnvarojumu. Motivācija saistībā ar to, ka paredz citi likumi, tajā skaitā Advokatūras likums, likums “Par tiesu varu” 106.² pants, kura nosaukums ir “Zvērināti advokāti”, tā otrā daļa nosaka sekojošo: zvērināti advokāti piedalās lietu izskatīšanā kā aizstāvji, pārstāvji. Zvērināta advokāta tiesības ir tikai Latvijas Republikas zvērināto advokātu kolēģijas locekļiem. Zvērināto advokātu tiesības un pienākumus tiesā nosaka civilprocess, kriminālprocess un administratīvā procesa likumi. Neviens no šiem likumiem nereglamentē Satversmes tiesas procesu un līdz likuma par Satversmes tiesas procesa pieņemšanai, Satversmes tiesa vadās pēc Satversmes tiesas likuma un Satversmes tiesas tiesnešu apstiprinātā reglamenta. Satversmes tiesas reglamentā nav nevienas normas, kas sīkāk reglamentētu un noteiktu, kāda varētu būt zvērināta advokāta darbība un kā būtu izprotama 23.panta trešā daļa, kad lietas dalībnieki var izmantot zvērināta advokāta palīdzību.

Satversmes tiesas izpratnē zvērināta advokāta palīdzība šinī gadījumā ir vainu tādā veidā, kā to ir realizējis Ministru kabinets – pilnvarojis pārstāvēt Ministru kabinetu pilnā apjomā un tātad būt apveltītam ar visām procesuālām tiesībām zvērinātu advokātu Egīlu Radziņu, bet Saeimas deputāt, viena trešdaļa Saeimas deputātu, ir pilnvarējuši šādām funkcijām tikai Ģirtu Valdi Kristovski, bet nevis zvērinātu advokātu Linardu Muciņu. Satversmes tiesa neiebilst, ja Linards Muciņš kā zvērināts advokāts konsultācijā sniedz

palīdzību procesa gaitā Ģirtam Valdim Kristovskim, bet kā procesa dalībnieks Satversmes tiesas likuma un Satversmes tiesas reglamenta izpratnē var realizēt tikai Kristovska kungs.

Līdz ar to sākam izskatīt ... Ir lūgumi? Jā, lūdzu!

E.Radziņš

Godātā tiesa! Man ir lūgums. Tas skars jautājumu, kas nav pilnībā noregulēts Satversmes tiesas reglamentā, bet tajā pašā laikā kas, manuprāt, šķiet samērā būtisks, izskatot lietu. Lūgums ir sekojošs. Iepazīstoties ar materiāliem attiecībā par lietas nodošanu izskatīšanai, kā jau šodien tika atreferēts lietas izskatīšanas sākumā, tad lieta ir nodota, lai izvērtētu tajā skaitā Ministru kabineta noteikumu atbilstību likumam par uzņēmējdarbību enerģētikā, kā arī citiem likumiem, tajā skaitā arī droši vien likumam par grozījumiem manis iepriekš minētajā likumā.

Kā saprotams no Satversmes tiesas likuma, tad Satversmes tiesa ir neatkarīga tiesu varas institūcija un spriež tiesu saskaņā ar Satversmi un šo likumu. Un saskaņā ar Satversmi, saskaņā ar Satversmes 83.punktu, ir rakstīts un teikts, ka tiesneši ir neatkarīgi un vienīgi likuma padoti.

Ka mēs gribam zināt, kas ir tiesnešu neatkarības principi, tad likumā "Par tiesu varu" ir uzskaitīti šie tiesu neatkarības principi, starp kuriem arī likumu "Par tiesu varu" 14.pants paredz tiesneša noraidījumu. Kāpēc es to visu saku?

Godājamā tiesa! 1996.gada 17.oktobrī tika pieņemts likums, pareizāk sakot tika pieņemts Saeimā paziņojums, ar kuru tik darīts zināms, ka Saeima 17.oktobra sēdē ir apstiprinājusi Romānu Apsīti, Ilmu Čepāni un Aivaru Endziņu par Satversmes tiesas tiesnešiem. Likums, par kura spēkā esamību un par atbilstību kuram šodien tika skatīta lieta, ir arī grozījumi likumā "Par uzņēmējdarbības darbības regulēšanu enerģētikā", var redzēt, ka Satversmes tiesas tiesneši Romāns Apsītis un Aivars Endziņš ir balsojuši "par" šo grozījumu pieņemšanu. Pie šādiem apstākļiem ir jāsecina, ka diemžēl pastāv tomēr manam pilnvaru devējam šaubas par to, vai, izskatot šo lietu, minētie tiesneši var būt pilnībā objektīvi, jo paši ir piedalījušies apstrīdamā likuma pieņemšanas procedūrā, balsojot "par". Un pie šādiem apstākļiem, godājamā tiesa, es esmu pilnvarots izteikt lūgumu, proti, pieņemt noraidījumu tiesnešiem Romānam Apsītim un Aivaram Endziņam, kā arī sakarā ar to, ka balsojis "par" ir Alfrēds Čepānis, proti, tiesneses Ilmas Čepānes vīrs, arī Ilmai Čepānei. Pie šādiem apstākļiem, godātā tiesa, es lūgtu tiesas vērtējumu šādam lūgumam, kuru es esmu bijis pilnvarots izteikt, neskatoties uz to, ka, nenoliedzami, es visnotaļ augstu vērtēju visu trīs minēto personu kompetenci, neskatoties uz to, ka man absolūti nav nekādu personisku aizspriedumu pret minēto personu līdzdalību šajā tiesas procesā.

A.Endziņš

Pieteikuma iesniedzēju viedoklis par šo lūgumu.

G.V.Kristovskis

Man no cienījamā advokāta Radziņa puses nebija skaidrs, kurā balsojumā, kurā lasījumā Saeimā tika izdarīts šis balsojums, kurā piedalījās bijušie Saeimas deputāti. No savas puses es varu paziņot, ka trešā balsojuma laikā Saeimas deputāti nebija Satversmes tiesas tiesneši – Aivars Endziņš un Romāns Apsītis, jo trešais balsojums tika izdarīts 1997.gada 25.novembrī. 1996.gada. līdz ar to es no savas puses noraidu šādu prasību.

A.Endziņš

Paldies. Tiesa aiziet apspriesties.

I.Rimdžus

Piecelties!

(Pārtraukums)

I.Rimdžus

Piecelties, tiesa nāk!

A.Endziņš

Tiesa apspriežoties nolēma Ministru kabineta pārstāvja zvērināta advokāta Egīla Radziņa lūgumu noraidīt, jo Satversmes tiesa vadās pēc Satversmes tiesas likuma un pēc Satversmes tiesas reglamenta un Satversmes tiesas darbību, lietu izskatīšanas kārtību nereglamentē ne civilprocess, ne kriminālprocess, kas paredz kad, kādos gadījumos var tikt izteikts noraidījums tiesnešiem. Bez tam Satversmes tiesa likums nosaka, ka vairāku kategoriju lietas, proti, likuma atbilstība Satversmei, kā arī kabineta noteikumu atbilstību likumiem un Satversmei, Satversmes tiesa izskata pilnā sastāvā un Satversmes tiesa ir pilntiesīga to darīt, ja tās sastāvā ir ne mazāk kā pieci Satversmes tiesas tiesneši. Atsevišķos gadījumos trīs tiesnešu sastāvā. Tātad uz šo brīdi nav neviena likumdošanas akta, kas paredzētu šādas iespējas izteikt noraidījumu Satversmes tiesas tiesnešiem. Bez tam Satversmes 85.pants, kas nosaka Satversmes tiesas kompetenci, nosaka arī paaugstinātas prasības attiecībā pret Satversmes tiesas tiesnešu ievēlēšanu un pielīdzina Satversmes tiesas ievēlēšanu Valsts prezidenta ievēlēšanai, proti, paredzot, ka, lai tiktu ievēlēts par Satversmes tiesas tiesnesi, ir jābūt ne mazāk kā 51 balsij “par”. Tātad jau tiek izteikta paaugstināta uzticība. Bez tam Saeimā nepieņem likumus ne tā laika deputāts Apsītis vai tā laika deputāts Endziņš, bet Saeimā pieņem likumus koleģiāli ar klātesošo deputātu balsu vairākumu. Un arī līdz ar to tas fakts, ka, ja šie Satversmes tiesas tiesneši ir piedalījušies viena vai otra likuma pieņemšanā vai noraidīšanā, nevarētu tikt uzskatīts, ka līdz ar to, izskatot lietu, viņi varētu būt neobjektīvi. Jūs jau pats minējāt savā iesniegumā par

noraidījuma izteikšanu dažiem Satversmes tiesas tiesnešiem, ka gan likums "Par tiesu varu", gan Satversmes pasaka, ka tiesneši ir pakļauti tikai un vienīgi likumam un līdz ar to arī Satversmes tiesa uzskata, ka mēs esam pakļauti tikai likumam un arī atbilstoši likumam mums ir jāstrādā.

Ir vēl kādi lūgumi? Nav. Līdz ar to mēs varam pāriet pie tiesneša ziņojuma par lietas būtību. Tiesnese Skultāne, lūdzu!

I.Skultāne

1997.gada 7.martā trīsdesmit pieci 6.Saeimas deputāti: Kristovskis, Pantelējevs, Bunkšs, Keišs, Bērziņš, Lībane, Leiškalns, Seiksts, Marjaša, Tomašūns, Ābiķis, Ābele, Grinovskis, Putniņš, Kļaviņš, Druva, Prēdele, Naglis, Sausnītis, Teniss, Jurkāns, Kreituss, Nagobads, Grinbergs, Rāzna, Krisbergs, Inkēns, Dobelis, Tabūns, Grīnbergs, Ādamsons, Liepa, Kazāks, Apinis un Zelgalvis Satversmes tiesā iesniedza pieteikumu par lietas ierosināšanu. Procesuālo darbību veikšanai pieteikuma iesniedzēji pilnvarojusi deputāt Kristovski. Pēc pieteikuma izskatīšanas 1997.gada 21.martā tiesnese Skultāne ar lēmumu ierosināja lietu "Par Ministru kabineta 1997.gada 10.janvāra noteikumu nr.23 "Grozījumi likumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā"" atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 81.pantam un Ministru kabineta 1995.gada 14.marta noteikumu nr.54 "Par Latvijas Republikā ražotās elektroenerģijas iepirkuma cenām" atbilstību Latvijas Republikas Satversmei, likuma "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā" un citiem likumiem". Pieteikuma iesniedzēji pieteikumā lūdz atcelt Ministr kabineta 1997.gada 10.janvārī izdotos noteikumus nr.23 uzskatot, ka Ministru kabinets pārkāpis Satversmes 81.pantā noteikto ierobežojumu par to, ka šādi noteikumi nevar grozīt pastāvošās Saeimas darbības laikā pieņemtos likumus. Pieteikuma iesniedzēji norāda, ka 6.Saeima 1996.gada 25.novembrī. izdarot grozījumus likumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā", jau bija paudusi savu attieksmi noraidot priekšlikumu grozīt likuma 27.panta devītajā un desmitajā daļā noteiktos elektroenerģijas iepirkuma cenu tarifus koģenerācijas stacijām. Pieteikuma iesniedzēji lūdz arī izskatīt Ministru kabineta 1995.gada 14.marta noteikumu nr.54 piemērošanas likumību pēc 1997.gada 10.janvāra, tas ir, šo noteikumu atbilstību Satversmei un citiem likumiem. Pieteikuma iesniedzēji norāda, ka Ministru kabinets saskaņā ar Ministru kabineta iekārtas likuma 14.panta 3.punktu 1995.gada 14.martā izdeva noteikumus nr.54 "Par Latvijas Republikā ražotās elektroenerģijas iepirkuma cenām". Pēc "Likuma par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā" pieņemšanas, noteikumi nr.54 zaudējuši spēku. Ministru kabinets prettiesiski atsācis piemērot šos noteikumus pēc 1997.gada 10.janvāra, kad Satversmes 81.panta kārtībā grozīta likuma 27.panta devītā un desmitā daļa, nosakot, ka no koģenerācijas stacijām elektroenerģijas pārpalikumus iepērk Ministru kabineta noteiktajā

kārtībā. Taču šādu kārtību Ministru kabinets joprojām nav noteicis. Ministru kabinetam tika nosūtīts uzaicinājums līdz 1997.gada 7.aprīlim iesniegt Satversmes tiesā savu atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu. Atbildes rakstā Ministru kabinets norāda, ka 1997.gada 10.janvāra noteikumi nr.23 nav grozījuši pastāvošās Saeimas laikā pieņemto likumu. Likumu "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā" 1995.gad 6.septembrī pieņēmusi 5.Saeima. 6.Saeimas 1996.gada 25.novembrī pieņemtais likums "Grozījumi likumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā"" neskar likuma 27.panta devīto un desmito daļu, kurās līdz šim ar likumu grozījumi nav izdarīti. Bez tam Ministru kabinets norāda, ka 1997.gada 10.janvāra noteikumi nr.23 paredz, ka no mazajām hidroelektrostacijām, vēja ģeneratoriem un koģenerācijas stacijām elektroenerģijas pārpalikumu iepērk Ministru kabineta noteiktajā kārtībā, ko nosaka Ministru kabineta 1995.gada 14.marta noteikumi nr.54. Likuma 27.panta devītās un desmitās daļas spēku zaudējusi redakcija attiecināja likuma normas uz koģenerācijas stacijām ar kopējo jaudu no 1 līdz 12 megavatiem, taču nenoteica citu koģenerācijas staciju elektroenerģijas pārpalikumu iepirkšanas kārtību. Šo citu koģenerācijas staciju ar jaudu līdz vienam megavatam un virs 12 megavatiem elektroenerģijas pārpalikumu iepirkšanas kārtību visu laiku noteikuši un arī pašlaik nosaka Ministru kabineta 1995.gada 14.marta noteikumi nr.54. Lietas dalībnieki netika aicināti sniegt papildu paskaidrojumus un iesniegt dokumentus, kā arī lietā netika noteikta ekspertīze. Lietā ir šādi dokumenti: pieteikums par lietas ierosināšanu un pilnvarojums Kristovskim procesuālo darbību veikšanai, ekonomikas ministra Krasta atbilde uz deputātu jautājumu nr.154, Satversmes tiesas priekšsēdētāja vietas izpildītāja Endziņa 1997.gada 10.marta rīkojums nr.1 par tiesneša norīkošanu izskatīt pieteikumu, tiesneses Skultānes 19.marta vēstule Saeimas deputātiem, tiesneses Skultānes 21.marta lēmums par lietas ierosināšanu, Satversmes tiesas kancelejas 21.marta paziņojumi lietas dalībniekiem un laikrakstam "Latvijas Vēstnesis" par lietas ierosināšanu, izraksts no laikraksta "Latvijas Vēstnesis" 25.marta numura 80/81, kurā publicēts lēmums par lietas ierosināšanu, Satversmes tiesas [priekšsēdētāja vietas izpildītāja Endziņa 25.marta rīkojums par tiesneša norīkošanu sagatavot lietu izskatīšanai, Ministru prezidenta Šķēles 1997.gada 7.aprīļa atbildes raksts ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu, Ministru kabineta 1995.gada 14.marta noteikumi nr.54 "Par Latvijas Republikā ražotās elektroenerģijas iepirkuma cenām", Ministru kabineta 1995.gad 1.augusta noteikumi nr.239 "Noteikumi par vēju elektrostaciju ražotās elektroenerģijas iepirkuma cenām", izraksts no 1995.gad 6.septembra likuma "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā" 27.panta devītās un desmitās daļas sākotnējā redakcijā, 1996.gada 25.novembra likums "Grozījumi likumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā"", Ministru kabineta 1997.gada 10.janvāra

noteikumi nr.23, izdoti Satversmes 81.panta kārtībā, "Grozījumi likumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā" ar grozījumiem, kas izsludināti līdz 1997.gada 14.janvārim, 6.Saeimas 1995.gada likumprojekta nr.69 un 1996.gada likumprojekta nr.204 un 485 "Grozījumi likumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā"" materiāli. 6.Saeimas sēdē izskatāmais dokuments nr.2197 – likumprojekts otrajam lasījumam "Grozījumi likumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā"", kas izdoti Satversmes 81.panta noteiktajā kārtībā kā Ministru kabineta noteikumi nr.23, 1995.gada 30. un 31.augusta, 6. un 7.Saeimas sēdes stenogramma par likumprojektu "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā" izskatīšanu trešajā lasījumā, 1996.gada 8.jūlija, 19.septembra un 25.novembra Saeimas sēdes stenogramma par likumprojektu "Grozījumi likumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā"" izskatīšanu pirmajā, otrajā un trešajā lasījumā, 1997.gada 20.marta Saeimas sēdes stenogrammas par likumprojektu "Grozījumi likumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā"", Satversmes 81.panta noteiktajā kārtībā izdotie noteikumi nr.23, izskatīšanu otrajā lasījumā, "Latvijas Vēstneša" 1997.gada 14.janvāra numura izraksts, ekonomikas ministra atbilde pēc Ministru kabineta 10.janvāra sēdes, "Latvijas Vēstneša" 1997.gada 82.numura izraksts – deputātu jautājums nr.154 Ministru prezidentam Šķēles kungam, Satversmes tiesas tiesneses Skultānes 8.aprīļa atzinums par lietas sagatavošanu izskatīšanai pabeigšanu, Satversmes tiesas priekšsēdētāja vietas izpildītāja Endziņa 9.aprīļa lēmums par lietas nodošanu izskatīšanai un Satversmes tiesas kancelejas 10.aprīļa paziņojumi lietas dalībniekiem un laikrakstam "Latvijas Vēstnesis" par tiesas sēdes laiku un vietu. Lēmums par lietas nodošanu izskatīšanai pieņemts 1997.gada 9.aprīlī. Paziņojums par lietas izskatīšanu publicēts laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" 1997.gada 11.aprīļa numurā 94, lietas dalībniekiem par sēdes vietu un laiku ir paziņots rakstiski ar kurjerpasta palīdzību. Ar lietas materiāliem iepazīnušies pieteikuma iesniedzēja pārstāvis Kristovskis un Ministru kabineta pārstāvis Radziņš. Un tiesas rīcībā ir arī šādi materiāli: Ministru kabineta 1995.gada 19.janvārī 5.Saeimā iesniegtā likumprojekta "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā" materiāli nr.572, 5.Saeimas 1995.gada likumprojekts "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā", materiāls nr.651 un 5.Saeimas 1995.gada 18.maija, 26.jūlija, 30.-31.augusta, 6. un 7.septembra sēžu stenogrammas par likumprojektu "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā" izskatīšanu pirmajā, otrajā un trešajā lasījumā.

A.Endziņš

Vai Satversmes tiesas tiesnešiem ir kādi jautājumi tiesnesei I.Skultānei? nav. Saskaņā ar Satversmes tiesas reglamentu ir jānoskaidro, un saskaņā arī ar Satversmes tiesas likuma

29.pantu, vai nav radušies kādi apstākļi tiesvedības izbeigšanai. Pieteikuma iesniedzēji – lūgums? Nav. Apstrīdētā norma spēku zaudējusi nav. Paldies.

Līdz ar to pamats lietas izbeigšanai, tiesvedības izbeigšanai lietā nav, līdz ar to tālāk vārds lietas faktisko apstākļu un juridiskam pamatojumam pieteikuma iesniedzēja vārdā – viņu pārstāvim Ģirtam Valdim Kristovskim.

Ģ.V.Kristovskis

Augsti godātā Satversmes tiesa! 1995.gada 6.septembrī 5.Saeima pieņēma likumu “Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā”. Šī likuma 27.panta – Tarifu noteikšanas kārtība – 9.daļā noteikts, ka mazas jaudas koģenerācijas stacijām (ar jaudu no 1 megavata līdz 12 megavatiem) elektroenerģijas pārpalikumu, kas atbilst valstī noteiktajiem elektroenerģijas parametriem, uzpērk valsts elektropārvades tīklā pēc paaugstinātiem tarifiem. Savukārt 10.daļā noteikts, ka elektroenerģijas iepirkuma cena atbilst divkārtšam elektroenerģijas realizācijas vidējam tarifam un ir spēkā astoņus gadus no attiecīgās elektrostacijas ekspluatācijas sākuma.

A.Endziņš

Es atvainojos, Kristovska kungs, ka es jūs pārtraucu. Es aizmirsu jūs brīdināt, saskaņā ar Satversmes tiesas reglamentu jums ir atvēlēts laika limits līdz 30 minūtēm.

Ģ.V.Kristovskis

Pēc tam iepirkuma cena atbilst elektroenerģijas realizācijas vidējam tarifam. Pamatojoties uzlikumā “Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā” noteiktajām normām, kā arī uz Latvijas enerģētikas attīstības programmā nospraustajiem Latvijas enerģētikas pamatvirzieniem, kur uzsvērta koģenerācijas staciju īpašā efektivitāte un koģenerācijas kā nepieciešama enerģētikas attīstības virziena aktualitāte, Latvijā tika radīta interese par šo uzņēmējdarbības veidu un uzņēmēji sāka strādāt pie konkrētiem koģenerācijas iekārtu iegādes un uzstādīšanas projektiem. Tā piemēram – firma “Windau” 1996.gada 1.jūlijā noslēdz kontraktu ar Latvijas Republikas privatizējamās valsts akciju sabiedrības “Latvenergo” filiāli “Dienvidu elektriskie tīkli” par Bauskas pilsētā uzstādāmās koģenerācijas stacijas saražotās elektroenerģijas pārpalikuma uzpirkšanu kopējā valsts elektroenerģijas tīklā. 1996.gada 2.septembrī minētā firma parakstīja nodomu protokolu ar privatizējamo valsts akciju sabiedrību “Latvenergo” par koģenerācijas iekārtu uzstādīšanu Latvijas mazajās pilsētās, lai atrisinātu nepārtrauktu siltuma un siltā ūdens piegādi visa gada laikā, kā arī vienlaicīgi ražotu elektroenerģiju. Paralēli tika slēgti līgumi ar valsts akciju sabiedrību “Latvijas gāze”, gāzes uzņēmumu “Rīgas gāze” par dabas gāzes piegādi minētajam projektam, ar Bauskas pilsētas domi (1996.gada 10.jūnijā), ar “Bauskas būvnieku”, ar “Energomachexport” par tehnoloģiskās iekārtas piegādi (tā ir pasūtīta!). Tika

veikts Pasaules bankas ekspertu novērtējums un projekta tehniskajiem risinājumiem un saņemts pozitīvs atzinums par izvēlētajā tehnoloģijas pamatotību un lietderību. Tika sagatavots arī projekta finansējums.

Īpaši jāatzīmē fakts, ka licenci uzņēmējdarbībai enerģētikā izsniedz tikai Energoapgādes regulēšanas padome. Vēl 1996.gada vasarā šī Enerģētikas padome ... Energoapgādes regulēšanas padome šādas licences vēl nebija izdevusi, bet saskaņā ar "Latvenergo", vienošanos ar "Latvenergo", šī konkrētā firma "Windau" varēja uzsākt savu projektu realizāciju. Līdz ar to tiesības pieslēgties un iespēja nodot saražotās elektroenerģijas pārpalikumu elektropārvades tīklā nav iespējama bez Energoapgādes regulēšanas padomes un privatizējamās valsts akciju sabiedrības "Latvenergo" starpniecības un kontroles, bez tehnisko noteikumu saskaņošanas šādu objektu celtniecībai un ekspluatācijai. Tātad koģenerācijas, kā viena no enerģijas ražošanas veida, attīstība ir absolūti un nepārprotami kontrolējama no valsts puses.

Bez jau pieminētās Bauskas pašvaldības arī vairākas citas Latvijas pašvaldības bija sākušas un joprojām uztur spēkā interesi par līdzīgiem koģenerācijas projektiem un to iespējām.

Jāuzsver fakts, ka 1996.gada 4.aprīlī Ministru kabinets Satversmes 81.panta noteiktajā kārtībā izdeva noteikumus nr.95 "Grozījumi likumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā"". Šajos noteikumos nr.95 Ministru kabinets nav iekļāvis izmaiņas ne likuma 27.panta 9., ne arī 10.daļā. Nepieciešamība veikt izmaiņas 27.panta 9. un 10.daļā nav minēta arī ekonomikas ministra G.Krasta pievienotajā anotācijā, kas gatavoti, lai pamatotu minētos Ministru kabineta noteikumus nr.95.

Līdz ar to jāvērs šīs Satversmes tiesas uzmanība uz to, ka Latvijas uzņēmēji, kuru uzņēmējdarbība saistīta ar enerģētiku, konkrētāk ar koģenerāciju, pēc noteikumu publicēšanas nepārprotami saņēma signālu, ka likumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā" noteiktā kārtība un tarifi, kas skar koģenerāciju, nepārprotami ir stabili noteiktas vērtības.

Ņemot vērā augstāk minētos faktus, uzņēmējdarbībā enerģētikā (konkrētāk koģenerācijā) ieinteresētie uzņēmēji, pilnīgā pašlāvībā uz likumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā" noteiktajiem principiem un to stabilitāti turpināja savu projektu izstrādi. 1996.gada 4.aprīlī apstiprinātie Ministru kabineta noteikumi nr.95 tika iesniegti Saeimā, lai tie tiktu apstiprināti likumdošanā noteiktajā kārtībā. Kā redzams, tad jau likumprojekta "Grozījumi likumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā"" sagatavošanas laikā uz otro lasījumu parādījās priekšlikums, kas izslēdz likuma 27.panta (9) un (10) daļas. Tās daļas, kas noteica elektroenerģijas iepirkšanas kārtību no tieši

koģenerācijas stacijām. Otrā lasījuma gaitā šis priekšlikums tika akceptēts. Un šeit jāpiezīmē, ka Ekonomikas ministrijas pārstāvji deputātiem pasniedza vienpusēju informāciju, attiecīgajai atbildīgajai komisijai, noklusējot, ka jau ir aizsākti konkrēti koģenerācijas projekti, noslēgti līgumi par nepieciešamās tehnikas izgatavošanu, sākta projektu kreditēšana. Deputāti netika informēti, ka Ekonomikas ministrija nav par piedāvātajām izmaiņām informējusi tos uzņēmējus, kas jau saņēmuši licenci uzņēmējdarbībai enerģētikā koģenerācijas jomā. Tomēr jau likumprojekta trešā lasījuma sagatavošanas gaitā parādījās deputātu frakcijas "Latvijai" priekšlikumi par koģenerācijas attīstībai noteiktās, tobrīd vēl likumā noteiktās kārtības saglabāšanu.

Taču jāvērs uzmanību faktam, ka tikai pēc tam, kad likumprojekts "Grozījumi likumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā"" jau bija sagatavots apspriešanai galējā, trešajā lasījumā Saeimā, uzņēmēji, kuri strādā pie konkrētā manis pieminētās koģenerācijas projekta un tātad jau bija saņēmuši valsts licenci savai darbībai, tikai nejauši uzzināja, ka tiek gatavotas izmaiņas, kas līdz ar to skars koģenerācijas projektu. Tas nozīmēja, ka uzņēmējiem būs jāsāk iepriekš neparedzētas korekcijas koģenerācijas projektu finansēšanā, kreditēšanā un tātad piesaistīto investīciju atmaksas termiņu neizbēgama pagarināšana, beigu beigās uzticības zaudēšanu investoru acīs. Vietējiem uzņēmējiem tas nozīmēja uzņēmējdarbības enerģētikā pārtraukšanu. To pat varētu dēvēt kā vietējo uzņēmēju iznīcināšanu iepretim lielo Rietumu enerģētisko monopolu iespējām piesaistīt un ieguldīt ilglaicīgus kredītus, kuru atmaksas termiņi ir ne mazāki par 15 gadiem.

Šeit derētu atzīmēt, ka Somijas politika koģenerācijā ir tāda, ka pie augstā tarifa investīcijas koģenerācijai izdara pati valsts un līdzīgi risinājumi acīmredzot ar arī citas valstīs.

Tā kā likumprojekts jau bija sagatavots trešajam lasījumam un jaunus priekšlikumus sagatavot un izskatīt vairs nebija iespējams, tad firma "Windau" griezās ar lūgumu pie deputātiem ar koģenerācijas lietderību un valsts enerģētikas attīstības programmā nostiprinātajām tendencēm. Rezultātā Saeimas deputāti tika plaši informēti par koģenerācijas pozitīvajiem aspektiem un tās attīstības aktualitāti ne tikai Latvijas kontekstā, bet arī par tās popularitāti Eiropas mērogā.

Šādā gaisotnē Saeima, aktīvi diskutējot, 1996.gada 25.noverbrī galējā trešajā lasījumā pārliecinoši (71 – "par" un diviem atturoties) iestājās par likuma "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā" 27.panta 9. un 10.daļu saglabāšanu likumā. Tas vienlaicīgi nozīmēja arī koģenerācijas tarifu spēkā esošās kārtības saglabāšanu.

Tomēr, neskatoties uz to, 1997.gada 10.janvārī Ministru kabinets izšķīrās par noteikumu nr.23 izdošanu, kas mainīja likuma "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā"

27.panta (9) daļu un noteica, ka turpmāk koģenerācijas staciju elektroenerģijas pārpalikumus elektrotīklā iepirks Ministru kabineta noteiktajā kārtībā. 27.panta 10.daļa tika svītrotā vispār.

Īpaši jānorāda, ka Ministru kabineta, Ekonomikas ministrijas un Enerģētikas departamenta speciālisti, sagatavojot noteikumus nr.23, atkal neinformēja ne Latvijas mazās enerģētikas fondu, ne arī vistiešākajā veidā ieinteresētos uzņēmējus. Pēc 1997.gada 10.janvāra izdoto Ministru kabineta noteikumu nr.23 publicēšanas pie atsevišķām Saeimas frakcijām un deputātiem, pie manis tajā skaitā, un Saeimas atbildīgās Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās attīstības komisijas vadības atkārtoti griezās uzņēmēji, izsakot neizpratni par Latvijas likumdevēju pieņemto likumu stabilitāti. Vēl jo vairāk tāpēc, ka Ekonomikas ministrijas ierēdņi joprojām tiem nepaskaidroja, kāda būs koģenerācijas turpmākā attīstības politika Latvijā, kādi ir konkrēti Ministru kabineta noteiktie koģenerācijas saražotās elektroenerģijas jaunie tarifi. Tika paskaidrots tikai, ka tie tiks iepirkti vispārējā kārtībā. Un līdz ar to nebija skaidrības, kur šie Ministru kabineta jaunie tarifi, vai šī jaunā kārtība ir publicēta.

Kā koriģēt uzsākto projektu finansēšanu? Skaidras un nepārprotamas atbildes no Ekonomikas ministrijas ierēdņiem šiem uzņēmējiem tā arī nebija izdevies gūt. Tā kā Ministru kabinets 1996.gada 10.janvārī bija izdevis jau šos noteikumus nr.23, procesuālo termiņu ierobežotības situācijā nebija iespējams saņemt pamatotu Satversmes 81.panta interpretāciju, kas pamatoti izskaidrotu Ministru kabineta tiesības izdot minētos noteikumus nr.23, tad Saeimā debates par noteikumu noraidīšanas lietderību netika uzsāktas. Nepārprotami kļuva skaidrs, ka risinājums milztošajai problēmai, kas jau radīja konkrētus zaudējumus koģenerācijā iesaistītajiem uzņēmējiem, meklējams izskatot Ministru kabineta noteikumus nr.23 Saeimā un tad likumdošanas procesā arī izstrādājot nepieciešamo konkrēto kompromisu risinājumu.

Lai šādu kompromisa risinājumu rastu, pie manis, 6.Saeimas deputāta griezās SIA "Windau" vadība (tātad uzņēmēji!) ar lūgumu palīdzēt noorganizēt iespēju uzņēmējiem tikties ar Ekonomikas ministrijas vadošajiem speciālistiem nolūkā izstrādāt jaunu, abām pusēm pieņemamu kārtību koģenerācijas turpmākai regulēšanai. Notika vairākas tikšanās ar ekonomikas ministra padomnieku šajos jautājumos Juri Ozoliņa kungu. Šo sarunu rezultātā tomēr atklājās, ka Ekonomikas ministrijas vadoši speciālisti un arī Enerģētikas departaments ir vienaldzīgi attiecies pret uzņēmēju likteņiem. Atklājās situācija, kas radusies sakarā ar to, ka laika posmā no 1995.gada 6.septembra, kad spēkā stājies likums "Par uzņēmējdarbību enerģētikā", tātad no šī laika posma līdz 1997.gada februārim, Ekonomikas ministrijas

speciālisti tā arī nav uzsākuši izstrādāt konkrētu koģenerācijas attīstības programmu?! Pie tam pietiekami mērķtiecīgi netiek vadīta un kontrolēta pašu enerģētikas ražotāju attīstība.

Tas arī izskaidro, kāpēc kopš 1995.gada 6.septembra Ekonomikas ministrija tā arī nav izstrādājusi saražotās elektroenerģijas iepirkšanas kārtību, kas ne tikai sekmētu koģenerācijai nepieciešamo investīciju atgūšanu, atbalstītu vietējos koģenerācijas ceļā iegūtās elektroenerģijas ražotājus, bet arī labotu likumā "Par uzņēmējdarbības ražošanu enerģētikā" pieļautās neprecizitātes! Šeit ir vērts pakavēties pie deputāta Spuģa debatēm, kas tika izteiktas 1995.gada 6.septembrī Saeimas debatēs, jo tur ne velti toreizējais ministrs, toreizējais ekonomikas ministrs ozoliņa kungs norādīja, ka šīs normas pieņemšanas sakarā radīsies ekonomiskas problēmas. Tajā pašā laikā Spuģa kungs, tāpat arī paužot deputātu attieksmi par koģenerācijas attīstības nepieciešamību, izteica, ka šīs normas pieņemšana piespiedīs Ekonomikas ministrijas attiecīgos darbiniekus veicināt nepieciešamo noteikumu izstrādi un attīstību.

Un tomēr pat šādā situācijā uzņēmēju un Ekonomikas ministrijas speciālistu starpā notika sarunas par konkrētu risinājumu izstrādes aktuālo nepieciešamību, neatliekamību un tika meklētas un iezīmētas konkrētas iespējas, kā rast apmierinošu izeju no esošās situācijas.

Paralēli, lai saņemtu konkrētu atbildi par konstatētajiem trūkumiem valdības un Ekonomikas ministrijas darbā, 27.februārī 1997.gadā Saeimas deputāti – Dzintars Ābiķis, Ģirts Valdis Kristovskis, Andrejs Panteļejevs, Jānis Ābele, Edvīns Inkēns uzdeva jautājumu Ministru prezidentam A.Šķēles kungam, kurā bija arī norādīts, kā Ministru kabinets gatavojas risināt uzņēmēju intereses, kuras ir skāruši Ministru kabineta noteikumi nr.23. Līdz atbildes saņemšanai uz deputātu uzdoto jautājumu atkārtoti notika tikšanās Ekonomikas ministrijā ne tikai vadošo speciālistu klātbūtnē, bet arī ar pašu ministru. Sarunā ar ekonomikas ministru Guntaru Krasta kungu un viņa padomnieku Ozoliņa kungu norādīja, ka esošā situācija atzīstama par ārkārtēju un prettiesisku, vērsa uzmanību ne tikai uz Ekonomikas ministrijas neizdarīto koģenerācijas attīstības procesa vadīšanā, bet arī uz juridisko faktu, ka 1995.gada 14.martā izdotie Ministru kabineta noteikumi nr.54 nevar būt spēkā, kā to skaidroja attiecīgie Ekonomikas ministrijas pārstāvji, jo tikuši izdoti saskaņā ar likuma "Par 1925.gad 1.aprīļa likuma "Ministru kabineta iekārta" atjaunošanu" 14.panta 3.punktu.

Īpaši jāatzīmē, ka personīgi es uzsvēru, ka, lai novērstu situāciju, kuras nerisināšana spiež uzņēmējus griezties tiesā, Ekonomikas ministrijai ir neatliekami jāpagatavo konkrēts risinājums koģenerācijas attīstībai Latvijā, kas ir vistiešākajā veidā saistīts ar tarifu politiku, nepieciešamo investīciju piesaistīšanas un atgūšanas politiku.

Atkārtoti iezīmējām iespējamus risinājumus, vienojāmies, ka Ekonomikas ministrija uz deputātu jautājumu sagatavos atbildi un nekavējoties izveidos darba grupu, kas sagatavos konkrētu pieeju un nepieciešamos risinājumus koģenerācijas attīstībai un uzņēmējdarbībai Latvijā.

Diemžēl šā gada 4.martā sagatavotās Ekonomikas ministrijas atbildes saturs izrādījās pilnīgi pretējs sarunās ar ekonomikas ministru G.Krasta kungu un padomnieku Juri Ozoliņa kungu panāktajam kopējam viedoklim! Radās pārlicība, ka bez precīzas likumības izpratnes un noskaidrošanas, Satversmes 81.panta precīzas un autoritatīvas interpretācijas būs neiespējami atrisināt radušās problēmas ekonomiskos aspektus, ka jāpanāk korekts un stabils tiesisks juridiskais pamats problēmas tālākai risināšanai.

Tāpēc tika sagatavots ne mazāk kā trešās daļas Saeimas deputātu iesniegums Satversmes tiesai nolūkā noskaidrot un korekti atrisināt radušos tiesību normu pārkāpumu, kuri jau rada nevēlamas sekas valsts ekonomikai un konkrētam uzņēmējdarbības veidam.

Lai juridiski pamatotu ne kā 1/3 Saeimas deputātu sagatavoto un 1997.gada 6.martā Satversmes tiesā iesniegto prasību, gribu Satversmes tiesas uzmanību vērst uz sekojošiem faktiem:

Ministru kabinetam, manuprāt, nebija tiesības izdot Ministru kabineta noteikumus nr.23 Satversmes 81.panta kārtībā, jo Saeima 1996.gada 25.novembrī izskatīja likuma "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā" 27.panta 9. un 10.daļu. Atstāja to negrozītu tikai tāpēc, ka līdz trešajam lasījuma sagatavošanai bija saņēmusi vienpusēju Ekonomikas ministrijas speciālistu viedokli, uz kura bāzes tika sagatavota treša lasījuma priekšlikumu redakcija, kuru vairs nebija iespējams mainīt. Tātad Saeimai nācās operatīvi rast izeju no jau esošajiem priekšlikumiem, kas bija sagatavoti trešā lasījuma tabulā. Šeit var pieminēt Ata Sausnīša kā atbildīgās komisijas priekšsēdētāja runu, Seiles un Induļa Emša runas plenārsēdē. Visi minētie cilvēki ir deputāti. Pastāvēja tikai viena iespēja – saglabāt koģenerācijai "zaļo gaismu", noraidīt pašas atbildīgās komisijas piedāvāto redakciju, kas arī lielā vienprātībā tika izdarīts.

Tātad Saeima nepārprotami izdebatēja koģenerācijas problemātiku, pārliecinoši pauda savu nostāju, pat ja šinī gadījumā likumdošanas formālās procedūras rezultātā bija ierobežota attiecīgo pantu jaunas redakcijas meklējumos.

Nevar nevērst Satversmes tiesas uzmanību, ka Latvijas likumdošanas tradīcijas, publicējot likumus par grozījumiem likumos, neparedz nepieciešamību norādīt, ka konkrētais pants ir ticis diskutēts, vai arī saglabāta iepriekšējā, vecā redakcija. Rezultātā nereti Satversmes 81.pants tiek interpretēts šauri, tās gramatiskajā interpretācijā un loģiski, ka netiek skatīts sistēmiski un visaptveroši.

Jāatzīst, ka Satversmes 81.panta izmantošana – steidzamība, ja neatliekama vajadzība to prasa – ir apšaubāma, jo SIA “Windau” licenci par uzņēmējdarbību koģenerācijā, ko izsniedza Energoapgādes regulēšanas padome, ir saņēmusi tikai 1997.gada 3.aprīlī. Šis dokuments šeit ir pievienots. Tās kārtas skaitlis ir nr.2. Licenci nr.1 ir saņēmusi privatizējamā valsts akciju sabiedrība “Latvenergo”.

Pie tam, kā jau agrāk minēju, nav iespējama uzņēmējdarbība enerģētikā bez tehnisko noteikumu saņemšanas un šo attīstību pilnībā kontrolē valsts attiecīgie uzņēmumi.

Nevar neatgādināt, ka Satversmes 1.pants nosaka, ka Latvijas valsts ir demokrātiska republika. Kā zināms, parlamentārās demokrātiskās valstīs likumdošana ir ekskluzīva likumdevēja, tātad Saeimas kompetence un atkāpes par labu Ministru kabinetam izdarāmas tikai stingri pamatojoties uz Satversmes 81.pantā noteikto Ministru kabineta tiesību, ja neatliekama vajadzība to prasa, izdot noteikumus ar likuma spēku.

Par sliktu Ministru kabineta neatliekamajai vajadzībai izdot noteikumus nr.23 runā fakts, ka Ministru kabineta sēdē šo noteikumu apstiprināšanas gaitā ekonomikas ministra G.Krasta atbildes bija pārāk aptuvenas. Viņš izsakās, ka koģenerācijas spēkstacijas Latvijā ir samērā daudz. Precīzi šo skaitli šobrīd nevar pateikt. Tā G.Krasts Ministru kabineta sēdē.

Atkārtoti, ka katras jaunas koģenerācijas stacijas iedarbināšana atrodas pilnīgā valsts kontrolē. Arī tāpēc Ministru kabinets un ekonomikas ministra mēģinājums Saeimas deputātiem un sabiedrībai iztēlot koģenerācijas attīstību kā pašplūsmā atstātu procesu neiztur nekādu kritiku un ir noraidāms. Faktiski tas runā tikai par sliktu pašai Ekonomikas ministrijai.

Par sliktu steidzamībai runā arī lietas faktisko apstākļu izklāstā skaidri saskatāmā Ekonomikas ministrijas bezdarbība koģenerācijas procesa objektīvo ekonomisko parametru izstrādei pusotra gada garumā.

Vēl pieskaršos Ministru kabineta viedoklim par tiesībām pēc Ministru kabineta noteikumu nr.23 izdošanas atsākt izmantot spēku zaudējušos 1995.gada 14.marta noteikumus nr.54. Uzskatu, ka Ministru kabinets, to darot, ir darbojies prettiesiski, jo minētie noteikumi nr.54 ir izdoti saskaņā ar likumu par “Par 1925.gada 1.aprīļa likuma “Par Ministru kabineta iekārtu” atjaunošanu” 14.panta 3.punktu, kas nosaka, ka šādi noteikumi ir spēkā līdz attiecīga speciālu nozaru regulējoša likuma izdošanai. Tātad nevar būt ne mazāko šaubu, ak Ministru kabineta noteikumi nr.54 zaudējuši spēku pēc 1995.gada 6.septembra, kad tika pieņemts likums “Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā”. Tie neatgūst spēku gadījumos, kad tiek izmainīta kāda norma spēkā esošajā augstākstāvošajā likumā.

Augsti godājamā Satversmes tiesa, klātesošie, pateicos par manis sagatavotā lietas faktisko apstākļu un juridiskā pamatojuma noklausīšanos.

A.Endziņš

Paldies. Vai tieņešiem ir jautājumi? Čepānes kundze, lūdzu!

I.Čepāne

Kristovska kungs! Man tāds jautājums. Jūs savā pieteikumā jeb pieteikuma precizējuma lietā norādiēt, ka 1995.gada 14.martā izdotie Ministru kabineta noteikumi nr.54 neatbilst, pirmkārt, Satversmei un, otrkārt – citiem likumiem. No jūsu šo faktisko apstākļu juridiskā pamatojuma izklāsta es sapratu, ka šos citus likumus jūs domājiēt likumu “Par Ministru kabineta iekārtu”.

Man būtu divi jautājumi: vai jūs piekrītat tam, ka šie “citi likumi” būtu šis likums? Un otrs – kādam Satversmes pantam neatbilst šie noteikumi?

Ģ.V.Kristovskis

Šajā gadījumā iesniedzot šo savu prasību – deputāta prasību, es toreiz vadījos saskaņā ar to redakciju, kura ir Satversmes tiesas likumā un tajā brīdī es vienkārši domāju ar Satversmi kopēju tiesisku juridisko dokumentu sistēmu, ko Latvijas Satversme kā tāda regulē kopumā. Bet, konkrēti, šie noteikumi nr.54, protams, pirmkārt, ir spēkā tikai saskaņā ar konkrētu likumu un tātd – **1925.**gada likumu “Par Ministru kabineta iekārtu”. Un saskaņā ar šā likuma normu, ar šo Ministru kabineta noteikumiem nr.54 spēkā esamību, arī būtu jābūt.

I.Čepāne

Paldies.

A.Endziņš

Paldies. Vai ir kādi jautājumi? Skultānes kundze, lūdzu!

I.Skultāne

Sakiet, lūdzu, vai 24.aprīlī Saeimas sēdē tika saņemta atbilde uz deputātu jautājumu nr.154?

Ģ.V.Kristovskis

Man ir jāatvainojas, jo 24.aprīlī, diemžēl, es biju komandējumā Zviedrijā. Visu laiku šī atbilde tika atlikta, bet atbildes variants, ko varētu pasniegt tiešā veidā pats ministrs, jau vairākus mēnešus tika atlikts, jo ministra kungs visu laiku atradās komandējumā un viņš pats personīgi nevarēja ierasties Saeimā uz šīs atbildes debatēšanu. Bet man šobrīd nav zināms, vai šī atbilde ir izmainīta, bet katrā gadījumā mēs, Saeimas deputāti, visu laiku saņēmām dokumentu nr.2265-a un to visu lai arī konkrētajā formulējumā ir parakstījis ministrs Krasts 1997.gada 4.martā. To tā arī jāsaprot.

I.Skultāne

Bet jūs nezināt, vai tas bija pēdējā plānotajā sēdē 24.aprīlī, vai citā?

G.V.Kristovskis

Nē!

A.Endziņš

Paldies. Vai tiesnešiem ir vēl kādi jautājumi? Nav. Ministru kabineta pārstāvim ir? Nav. Paldies. Tādā gadījumā Ministru kabineta pārstāvim vārds.

E.Radziņš

Cienījamā tiesa, kas attiecas uz godājamā kolēģa Kristovska kunga uzstāšanos, juridiskā plāksnē jāsaka, ka vienīgā tiesību norma, par kuru mums šajā konkrētajā strīdā sakrīt viedokļi, tas ir Satversmes 1.punkts ...

A.Endziņš

Es atvainojos, Radziņa kungs, es aizmirsu jūs brīdināt, ka saskaņā ar ... jums arī ir 30 minūtes.

E.Radziņš

Tātad tajā daļā, ka Latvijas ir demokrātiska republika. Kas attiecas uz pārējo Kristovska kunga teikto par tiesību normām, tad tur man ir savādāks viedoklis. Un es arī pie tā tūlīt pieskaršos tieši, jo atšķirībā no godājamā kolēģa, man tiešām zināšanas enerģētikā aprobežojas ar elektrorozetes līmeni. Tad, kad iepazinos ar šo lietu, es prasīju speciālistiem varbūt ne tik daudz par enerģētiku, es prasīju vairāk par tarifiem. Saprota mākus jēdzienus. Es prasīju, kāpēc tomēr nevēlamies iepirkt šo saražoto enerģiju, maksājot dubultā apmērā? Uz to man Ekonomikas ministrijas speciālisti paskaidroja nedaudz ar tādu analogiju, arī ar faktiem, ka šāds sadārdzināts enerģijas iepirkuma modelis ir sastopams tikai dažās Eiropas valstīs. Augstākais līdz šim esot bijis Dānijā kur esot 120% sadārdzinājums. Latvijas piedāvātie 200% būtu, protams, atkal tāda izcelšanās Eiropas mērogā, bet tajā pašā gadījumā, tika atzīmēts, ka tas diez vai būt lietderīgi tīri no maksātāju viedokļa, jo, ja kaut kas mūsu valstī tiek iepirkts par dubultiem tarifiem, tad kādam, protams, valstij šī nauda ir jāatdod un tādā veidā tomēr, kā man tika darīts zināms, ciestu atkal tas pats vidējais patērētājs. Tajā pašā laikā, kā es sapratu, pretējā pusē uz patreizējo brīdi ir SIA "Internet" intereses un varbūt vēl kādas.

Pie šādiem uzskatiem, godājamā tiesa, es tiešām apstāšos komentēt ekonomiku un enerģētiku un pāriešu pie tiesību normām, kuru interpretācijā es jūtos nedaudz omulīgāk.

Kas attiecas uz patreizējo strīdu, tad manā izpratnē strīds būtībā ir par divām daļām. Pirmkārt, jautājums ir par to, ir vai nav spēkā Ministru kabineta 1995.gada 14.martā pieņemtie noteikumi nr.54.

Otrkārt, strīds ir par to, vai atbilst vai neatbilst Satversmei un līdz ar to vai ir atzīstami par spēkā esošiem Satversmes 81.panta kārtībā pieņemtie 1997.gada 10.janvāra

Ministru kabineta noteikumi nr.23. Un tad arī uz šīm divām daļām, šīm divām grupām es gribu nedaudz sīkāk vērst savu analīzi.

Pirmkārt, jau par Ministru kabineta noteikumiem nr.54, kas tika pieņemti 1995.gada 14.martā. Kā jau to norādīja pieteikuma iesniedzējs, tad šie Ministru kabineta noteikumi ir izdoti saskaņā ar likumu par 1925.gada 1.aprīļa likuma "Par Ministru kabineta iekārtas atjaunošanu" 14.panta 3.punktu. Ja mēs skatāmies Ministru kabineta iekārtas likuma 14.panta 3.punktā. tad tur ir noteikts, ka Ministru kabinets var izdot normatīvus aktus – noteikumus – tikai tādos gadījumos, ja attiecīgais jautājums ar likumu nav noregulēts. Spriežot pēc visa, jautājums par uzņēmējdarbību elektroenerģijas un enerģētikas uzņēmumos kā tādos atsevišķi netika minēts likumdošanā. Netika šie jautājumi vairāk vai mazāk risināti ar valdības lēmumiem un noteikumiem, tāpēc arī pilnīgi loģiski, es domāju, ka šie noteikumi "Par Latvijas Republikā ražotās elektroenerģijas iepirkuma cenām" 1995.gada 14.martā tika pieņemti. Un 2.punkts šajos noteikumos, viņu nav daudz, ir tikai 3 punkti, 2.punkts noteica, ka iepirkuma cena decentralizētu elektrostaciju ražotajai elektroenerģijai, izņemot elektrostacijas, kurām ir mazās jaudas līdz 2 megavatiem, atbilst valsts akciju sabiedrības "Latvenergo" elektroenerģijas realizācijas vidējam aprēķinu tarifam. Tas ir tas, kas vairāk vai mazāk attiecas uz visu tālāko strīdu. Konkrēti uz šo te noteikumu 2.punktu.

Jāatzīmē, ka uz šiem noteikumiem ir atsauce vēl kādā Ministru kabineta normatīvajā aktā, konkrēti arī šādā pašā kārtībā, proti, Ministru kabineta iekārtas likuma 14.panta 3.punkta kārtībā. Ir izdoti arī noteikumi par vēja elektrostaciju ražotās elektroenerģijas iepirkumu cenām. Šie noteikumi ir izdoti 1995.gada 1.augustā, proti, nedaudz mazāk pusgadu pēc manis minētajiem 14.marta noteikumiem. Un te attiecībā par vēja elektrostacijām ir noteikts, ka, lūk, cena tiks noteikta atbilstīgi šiem Ministru kabineta 14.marta noteikumiem. Tātad jāsaprot tā, ka šie 14.marta noteikumi regulē ne tikai jautājumu par koģenerācijas stacijām, kas ir vairāk vai mazāk sinonīms decentralizētajām elektrostacijām vai vismaz pielīdzināmas decentralizētām elektrostacijām ... Un, turklāt, vēl šie paši noteikumi regulē arī vēja elektrostaciju ar mazo jaudu elektroenerģijas iepirkšanas kārtību un cenas.

Pieņemot likumu "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā", pieņemot pārejas noteikumus šajā likumā, pats par sevi šie noteikumi atcelti netika.

Te man ir jāsaprot tā, es domāju, tas nav retums, ka pieņemot kādu likumu par kādu tiesību jomu jeb arī par kādu ekonomisku jomu, kas līdz šim nav skarta ar likumdošanu likuma mērogā, ka likumam beigās ir pārejas noteikumi, kuros ir attiecīgi ... vai ir nobeiguma noteikumi, kuros parasti tiek atrunāt tas, ka, lūk, ar šī likuma spēkā stāšanās

brīdi spēku zaudē vesela rinda Ministru kabineta noteikumu vai arī citi likumi, vai kā tamlīdzīgi.

Turklāt, jāatzīmē, vēl arī ir kāda cita lieta. Iepazīstoties ar šo likumu, jāsecina, ka šis likums pilnībā neregulē visu to jautājumu loku, kas bija neregulēti konkrētajos noteikumos, jo, ja mēs skatāmies likumā, kaut gan, ja mēs paskatāmies tikai uz šīm strīdus normām, konkrētāk runājot par 27.panta 9.punktu, tad mēs redzam, ka runa ir par mazās jaudas koģenerācijas stacijām, ar jaudu no 1 megavata līdz 12 megavatiem, bet loģisks ir jautājums: kas tad regulē līdz 1 megavatam un kas regulē virs 12 megavatiem? Teorētiski un arī praktiski tādas iespējas esot. Un līdz ar to pilnīgi loģiski ir tas, ka šos jautājumus turpināja un līdz šim pašam brīdim turpina regulēt, pareizāk sakot, šobrīd nē ... Šobrīd arī, jā. Tiešām, līdz šim brīdim turpina regulēt manis jau minētie 1995.gada 14.marta noteikumi, jo, kā jau es teicu, neviens viņus nav atcēlis. Turklāt, piemērojams viņu ... Šajos noteikumos ietvertā jēga un skaidrojums aptvēra plašāku jautājumu loku nekā tas ir apskatīts konkrētajā likumā. Kāpēc netika ietverts likumā viss pilnībā šis jautājumu loks, to es nemāku teikt, un droši vien to Kristovska kungs jums pateiks debatēs, vai arī savādāk, ja tiesa viņam ļaus vēl izteikties.

Pie šādiem apstākļiem man patiešām nav saprotams, kāpēc pieteicējs prezumēja, ka noteikumi ir zaudējuši spēku. Tas nav saprotams, pirmkārt, tāpēc, ka, pārbaudot visas normatīvās bāzes, ir jāsecina, ka ne ar vienu citu normatīvo aktu tie nav atcelti. Jāsaka arī tas, ka te varētu būt vēl divas iespējas, kur ir kļūdījušies pieteicēji.

Viena no šīm iespējām ir tā, ka kaut kā ir sajaukta kārtība, kādā veidā spēku zaudē Ministru kabineta noteikumi, kas pieņemti saskaņā ar Ministru kabineta iekārtas likuma 14.panta 3.punktu, sajaucot ar kārtību, kādā spēku zaudē Ministru kabineta noteikumi, kas pieņemti saskaņā ar Satversmes 81.pantu, jo nenoliedzams fakts ir tāds, ka Satversmes 81.panta kārtībā pieņemtie Ministru kabineta noteikumi, iestājoties attiecīgajiem nosacījumiem, pie kuriem es apstāšos, izskaidrojot nākošo sadaļu, var zaudēt spēku paši no sevis, nepieņemot par to atsevišķu normatīvo aktu.

Kas attiecas uz Ministru kabineta iekārtas likuma 14.panta 3.punkta kārtībā pieņemtajiem noteikumiem, tad jāsaaka, ka es nezinu, ka būtu kaut kur likumā noteikts, ka šādā veidā pieņemtie noteikumi varētu zaudēt spēku, vienkārši tā paši no sevis.

Varētu būt kļūda, piemērojot un skaidrojot likumu "Par likumu un citu Saeimas, Valsts prezidenta un Ministru kabineta pieņemto aktu izsludināšanas, publicēšanas un spēkā stāšanās kārtību un spēkā esamību". Konkrēti kļūda var rasties, ja neprecīzi, vai kā teica, gramatiski tiktu interpretēts šī likuma 8.panta 1.punkts. Konkrēti, šī likuma 8.panta 1.punkts saka: "Ja konstatētas pretrunas starp dažādu juridisko spēku normatīvajiem aktiem, spēkā ir

tas normatīvais akts, kuram ir augstāks juridisks spēks”. Bet tas, ka ir šāda norma, tas jau nenozīmē, ka šis normatīvais akts, kurš ir spēkā, paredz un uzreiz nosaka visu pārējo normatīvo aktu, kas tātad ir pretrunā ar šo spēkā esošo, spēku zaudēšanu. Nebūt tas tā nav, jo manā izpratnē, šis 8.panta 1.punkts runā par piemērošanu. Konkrēti par to, ko darīt tiesām gadījumā, ka ir jāizšķiras, ne tikai tiesām, bet arī cilvēkiem kā tādiem, ja viņi redz, ka ir divi pretrunīgi ar dažādu juridisko spēku normatīvie akti, abi divi nav atcelti, abi divi ir spēkā, kuru no šiem aktiem piemērot? Tādā gadījumā nenoliedzami, ja mēs runājam par piemērošanu, ir šai konkrētajā brīdī jāpiemēro tas normatīvais akts, kuram ir augstāks juridiskais spēks, bet tas nebūt nenozīmē, ka šis otrs akts savu juridisko spēku zaudē. Vienkārši tas tajā brīdī netiek piemērots.

Varbūt nav pārāk izdevies salīdzinājums. Bet, ja mēs runājam kaut vai par likumu “Par ārkārtas stāvokli valstī”, tad arī, ja tiek noteikts ārkārtas stāvoklis, nenoliedzami, spēkā paliek daudz mazāk likumu, un spēkā ārkārtas stāvokļa laikā ir cita likumdošana, nekā pārējā likumdošana valstī, bet tas nenozīmē, ka beidzoties ārkārtas stāvoklim, visi šie pārējie likumi atkal netiek piemēroti. Viņi vienkārši šajā brīdī šajā konkrētajā jomā nav spēkā.

Un arī, ja mēs runājam par šiem Ministru kabineta noteikumiem, tad nenoliedzami šie Ministru kabineta noteikumi nebija spēkā šo laika posmu līdz netika pieņemti šī gada Ministru kabineta noteikumi. Šis 1994.gada noteikumu teksts, viņš nebija pilnībā spēkā, it sevišķi attiecībā uz šīm koģenerācijas stacijām ar jaudu no 1 līdz 12 megavatiem. Nenoliedzami tajā daļā viņš spēkā nebija, jo to regulēja likums. Bet tajā pašā laikā visā pārējā daļā šie noteikumi bija spēkā. Neviens viņus nebija atcēlis. Un pie šādiem apstākļiem es uzskatu, ka te ir sajauktas divas lietas. Viena lieta ir teorētiskā – likuma spēkā esamība un otra lieta – arī tikpat teorētiska, bet skar jautājumu par likuma piemērošanu konkrētā laikā. Un nenoliedzami, ka konkrētā laika posmā var rasties situācija, ka vienlaikus ir spēkā dažādi normatīvie akti, dažādas nozīmes normatīvie akti, tad ir vienkārši jāskatās, jāsecina, kas tad ir spēkā tanī brīdī un kas nav spēkā tanī brīdī. Mēs nevaram teikt, ka nav spēkā viss normatīvais akts. Nav piemērojamas konkrētu normatīvo aktu konkrētas normas. Un pie šādiem apstākļiem, godājamā tiesa, es arī uzskatu, ka šajā daļā par to – ir vai nav spēkā 1995.gada 14.martā pieņemtie Ministru kabineta noteikumi nr.54 – skaidrs ir viens, ka viņi turpina būt spēkā un tas, ka šie noteikumi vienā daļā nebija kādu laiku piemērojami, ir neapstrīdams fakts, bet tajā pašā laikā atvērti šie Ministru kabineta noteikumi nav un par to spēkā neesamību runāt ir pārāgrī.

Otrs jautājumu loks ir no vienas puses nedaudz sarežģītāks, tas ir jautājumu loks, kas skar konkrēti 1997.gada 10.janvārī pieņemto Ministru kabineta noteikumu nr.23 spēkā esamību.

Kas attiecas uz šiem noteikumiem, tad, pirmkārt, jāsaka, ka pieņemti viņi ir korekti. Proti, tādā ziņā, ka laika ziņā pieņemti viņi ir korekti, jo, ja mēs skatāmies Satversmes 81.pantu, tad tur ir noteikts, ka laikā starp Saeimas sesijām Ministru kabinetam ir šādas tiesības izdot noteikumus, kuriem ir likuma spēks. Tanī ziņā ir jāsaka, ka pieteicējs to neapstrīd.

It kā netieši tika apšaubīta steidzamā nepieciešamība, jo, lūk, ja es pareizi sapratu kolēģi, tad apmēram ir bijis tā, ka, saņemot Ministru kabineta noteikumus, kādas trīs dienas cilvēki Saeimā nav varējuši atrast Satversmi, lai saprastu, vai viņi atbilst Satversmes 81.panta kārtībā pieņemtajiem noteikumiem vai neatbilst. Sakarā ar to, ka šo Satversmi neatrada, nebija kas to pasaka priekšā, noteikumi attiecīgi tā arī palika spēkā un tika pieņemti un novirzīti komisijām tālākai izvērtēšanai.

Te nu ir jāsaka, ka nenoliedzami likumdevējs ir domājis par to, ka teorētiski nav izslēgta tāda iespēja, ka kādas steidzamas nepieciešamības gadījumā Ministru kabinets pieņem kā noteikumus kādu nejēdzību. Un šādam gadījumam ir pretpēks, pretargumentu līdzeklis, un, konkrēti, gadījumā, ja Saeimas deputātus neapmierina šādi Ministru kabineta noteikumi, kas pieņemti, tā teikt, bez viņu ziņas, atpūtā esot, tad tos var vienkārši nevirzīt komisijām un ar vienkāršu balsu vairākumu atzīt, ka šie noteikumi nav spēkā. Tas šinī gadījumā izdarīts netika, kaut arī kā var saprast, 34 deputātiem to ļoti gribējās. Bet tāda atzīšana nenotika.

Runājot par steidzamību, tika izteikts arī viedoklis, ka, lūk, pagājušajā gadā, jau 1996.gadā, tika pieņemti Ministru kabineta noteikumi, pamatojoties uz kuriem arī pēc tam, gada beigās, tika pieņemti šie grozījumi likumā, un šajos noteikumos nav bijis ne vārda par attiecīgi šodien strīdā esošo normu izslēgšanu no likuma teksta. Tas vienkārši norāda uz to, ka šī vajadzība radās steidzami, pēkšņi. Bet tā nebija tāda vajadzība, kas būtu radusies jau 1996.gada sākumā, ko būtu ilgi un dikti Ministru kabinets nolēmis. Nebūt ne tā! Tajos noteikumos šāds likuma traktējums nebija, attiecīgi šī gada noteikumos, šāds traktējums pēc šādas nepieciešamības bija radies, jo, kā es saprotu, tad tīri no praktiskā viedokļa nebija jau arī nekāda lielā nepieciešamība pēc šiem te paaugstinātiem tarifiem, jo izņemot jau iepriekš minēto firmu "Windau", cik es saprotu, vairāk praktiski nekādu uzņēmumu, kas gribētu nodarboties ar šādas enerģijas ražošanu, tirdzniecību laikam neesot bijis. Ja arī bija, tad to skaits ir ļoti neliels.

Runājot par firmu "Windau" ir jāsaka, ir samērā īpatnēji, ka firma slēdz līgumus 1996.gada 1.jūlijā, laikā, kad tai vispār nav licences nodarboties ar to, par ko viņi slēdz līgumu, jo tas vispār ir, cik zināms, administratīvi sodāms, pat krimināli sodāms pasākums. Bet nu lai paliek tas tā, runāsim konkrēti par šo noteikumu spēkā esamību.

Tātad minētie noteikumi tika, kā jau es teicu, pieņemti. Saeima tos nosūtīja tālākai izvērtēšanai, kur tagad viņi arī tiek izvērtēti, jo noticis ir otrais lasījums. Kā es saprotu, trešais lasījums ir vairāk vai mazāk ..., bet atkarīgs no tā, ko šodien attiecīgi nolems Satversmes tiesa.

Jautājums ir par to, cik es saprotu, būtībā vai šie noteikumi, vai viņi attiecas vai neattiecas uz pastāvošās Saeimas laikā pieņemtajiem likumiem. Un te ir arī tas, kas būs tiesai jāizvērtē un par ko jātaisa spriedums. Jo, protams, Satversmes 81.panta kārtībā noteikumi, kas tiek pieņemti, nevar grozīt pastāvošās Saeimas laikā pieņemtus likumus. Un jautājums ir par to, vai, pieņemot šos noteikumus, kuru konkrētā būtība, kas nav patikusi deputātiem, ir izpaudusies nepieciešamībā izslēgt 27.panta 10.punktu un 9.punktu izteikt citā redakcijā, proti, vai, pieņemot šādus noteikumus, tika grozīts 6.Saeimas laikā pieņemtais likums.

Jautājums ir tas, kāds likums ir pieņemts šīs Saeimas laikā. Šīs Saeimas laikā manā izpratnē ir pieņemts likums, kurš saucas "Grozījumi likumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā"". Savukārt, kā zināms, tātad likums "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā" pats par sevi ir ticis pieņemts iepriekšējā, 5.Saeimā. Un jautājums ir par to, vai likums un likums par grozījumiem likumā ir viens un tas pats, vai tās ir divas dažādas lietas.

Godājamā tiesa, es uzskatu, ka tās ir divas dažādas lietas, jo likums ir likums. Un konkrētajā gadījumā, ja jau Satversmē ir noteikts, ka noteikumi nevar grozīt pastāvošās Saeimas laikā pieņemto likumu, tad šis likums, kas ir pieņemts, saucas "Grozījumi likumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā"". Un, pasargi Dievs, ja kāds būs iedrošinājies Ministru kabineta personā grozīt šo likumu, kas pats par sevi saucas "grozījumi". Divreiz grozot var sanākt kaut kas nesaprotams. Pie šādiem apstākļiem arī Ministru kabinets apstājas pie tā, ka izdara grozījumus pašā pamatlikumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā". Nenoliedzami, es varu piekrist tam, ka šie grozījumi, ko izdarīja Ministru kabinets pamatlikumā, attiecas arī uz likumu, kas saucas "Grozījumi likumā". Attiekties attiecas, jo viss likums vairāk vai mazāk ir bijis savstarpēji saistīts un teikt, ka viņi neattiecas uz šiem grozījumiem, būtu melot. Bet ir atšķirība starp Satversmes 81.pantā noteikto ierobežojumu. Šeit, es domāju, jābūt ļoti uzmanīgiem, jo Satversmes 81.pants nosaka, ka noteikumi nevar grozīt pastāvošās Saeimas laikā pieņemtus likumus un savukārt

noteikumi nevar attiekties uz amnestiju, valsts nodokļiem, muitām utt. Tās ir divas dažādas lietas – grozīt un attiekties uz. Un gadījumā, ja šie noteikumi attiecas uz pastāvošās Saeimas laikā pieņemtajiem likumiem, bet tajā pašā laikā tos negroza, tad šie noteikumi ir spēkā, jo, kā jau es teicu, tās ir divas atšķirīgas lietas – “attiekties uz” un “grozīt”.

Nu, ko vēl varētu minēt visā šajā sakarā? Nenoliedzami, ka var jau diskutēt par to, cik ekonomiski pieņemami šobrīd Latvijai ir šie ekonomiskie, bet vairāk politiskie, jārūnā par politisko lietderību, šiem Satversmes 81.pantā paredzētiem Ministru kabineta noteikumiem, jo, ja mums ir politiska Satversme un politiska Saeima un nepolitisks Ministru kabineta vadītājs, tad it kā rodas kaut kāda pretruna un kaut kas īpatnējs. Bet pie tā, jāsaka, ir vainīgi paši deputāti, ka tas tā ir sanācis.

Otrkārt, ir jāatzīst tas, ka, gatavojoties šai tiesas sēdei, es nodarbojos ne tik daudz ar enerģētikas jautājumu pētījumiem, bet es mēģināju uzzināt, ko šajā sakarā ir teikuši Latvijas laika, tā teikt, pirmskara laika teorētiķi, konkrēti, Dišlera kungs, un jāsaka to, ka teikts ir samērā maz par šādiem gadījumiem, jo, iespējams, tanī laikā nebija tik daudz grozījumu likumā. Iespējams, ka bija kādi citi apstākļi, bet fakts, ka šī norma, kas ir ietverta Satversmes 81.pantā, šiem noteikumiem, tā ir samērā neordināra lieta un tā ir raksturīga Latvijai tikmēr, kā mēs pastāv jautājums par likumdošanas sakārtošanu un attīrīšanos no cariskās Krievijas likumdošanas.

Konkrētajā gadījumā jāsaka, ka, atklāti sakot, ja jau šī Satversme noeksistēja ar šo 81.pantu, teiksim, līdz 1934.gadam, un vēl šī nepieciešamība nebija zudusi, tad šodien mums teikt, ka šī nepieciešamība būtu zudusi pēc tam, kad normāli ir pastrādāti pieci, seši gadi ... Droši vien mēs esam apmēram tādā pašā situācijā un droši vien šādas Ministru kabineta prerogatīvas ir pamatotas un nepieciešamas.

Tāpēc arī, godājamā tiesa, es uzskatu, ka pieteikums, ko ir iesnieguši deputāti par šo normu spēkā esamību un atbilstību Satversmei, likumam “Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā” un citiem likumiem, ka šis pieteikums tomēr nevar pelnīt apmierinošu spriedumu, un ka gan 1995.gada 14.marta noteikumi nr.54, gan arī 1997.gada 10.janvāra noteikumi nr.23 ir ar atstājami spēkā.

A.Endziņš

Paldies. Mans jums būtu tāds jautājums. Ja Ministru kabinets būtu ierosinājis un griezies Saeimā ar likumprojektu, teiksim, šajā pašā uzņēmējdarbības likumā ar priekšlikumu 27.pantā izslēgt 9., 10.punktu, un viņš ietu kā atsevišķs likumprojekts Saeimā, un Saeima viņu noraidītu, vai pēc tam, pirmajā pārtraukumā, kā, pēc jūsu domām, Ministru kabinetam būtu tiesības izdarīt attiecīgi grozījumus Satversmes 81.panta kārtībā vai nē?

E.Radziņš

Godājamā tiesa! Mana atbilde uz šo jautājumu ir sekojoša, ka, lai pie patreizējās Satversmes 81.panta teksta, lai tas nenotiktu, manā uztverē, bija nepieciešams pieņemt grozījumu likumā “Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā” konkrētajā daļā sekojošā redakcijā: “Izteikt likuma 27.pantu sekojošā redakcijā” un uzskaitīt – pirmkārt, otrkārt, treškārt ... Tad, nenoliedzami, šim pantam, šā panta redakcijai vairs klāt Ministru kabinets, manuprāt, nevarētu, tā teikt, ķerties.

A.Endziņš

Bet vai šinī gadījumā Saeimas balsojums, kā šinī gadījumā, trešajā lasījumā ir bijis negatīvs. 71 deputāts ir nobalsojis “par” 27.panta 9.punkta atstāšanu spēkā, un tāpat par to, ka neizslēgt viņu, un noraidīja ar balsu vairākumu piedāvāto redakciju, ko piedāvāja Tautsaimniecības komisija, vai tas nav likumdevēja gribas izpausmes veids?

E.Radziņš

Ir ļoti grūti, godājamā tiesa, šodien mums runāt par likumdevēja gribu, jo, ja mēs pārejam pāri kaut kādam normatīvajam līmenim un laižamies iekšā balsojumu analīzē, tad tikpat dīvains, manuprāt, šķiet tas, ka šobrīd komisijās novirzītais likumprojekts, kas ir izrietējis no šiem noteikumiem, otrajā balsojumā 1997.gada 12.martā ir ieguvis viennozīmīgi 60 balsis “par”. Līdz ar to, ja mēs runājam par deputātu balsojumiem, tad manā uztverē tā ir kaut kāda ļoti pretrunīga lieta, ka reāli var sākt izvērtēt, ko likumdevējs ir konkrētajā brīdī domājis tikai tad, kad tas ir noformlējis likuma veidā, pēc trešā lasījuma. Bet teikt, kā tas ir, kas ir ietekmējis šo deputātu balsojumu ... Es saku, ja nebūtu šis pēdējais, otrā lasījuma balsojums par patreizējiem noteikumiem, kas ir tapis, tad es varbūt vēl šaubītos. Bet kad es iepazīnos ar šo redakciju un arī ar diskusijām, tad es sapratu, ka balsojumos notiek tādas nesaprotamas lietas.

A.Endziņš

Tiesnešiem? Apsīša kungs!

R.Apsītis

Man ir tāds precizējošs jautājums. Sakiet, lūdzu, Radziņa kungs, konkrēti kāda pēc jūsu domām neatliekama vajadzība radīja nepieciešamību Ministru kabinetam šā gada 10.janvārī izdot Satversmes 81.panta kārtībā noteikumus nr.23, ja tikai pusotru mēnesi pirms tam, tas ir, pagājušā gada 25.novembrī, Saeima pieņēma likumu ar tādu pašu nosaukumu, proti, “Grozījumi likumā “Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā””?

E.Radziņš

Es atbildēju uz šo jautājumu. Proti, šo neatliekamo vajadzību izdot 23.noteikumus radīja tas, ka koģenerācijas stacijas saražotās elektroenerģijas pārpalikumu iepirkšana elektrotīklā par divkārtu realizācijas vidējo tarifu nav ekonomiski pamatota, un līdz ar to

tika mākslīgi radīts elektroenerģijas tarifu ievērojams pieaugums. Bez tam šādas jaudas koģenerācijas stacijas tiek pieslēgtas sadales tīkliem līdz 20 kilovoltiem nevis pārvades tīklam, kā noteikts likuma 27.panta 9.daļā. Un, protams, pārējais ir tas tīrais salīdzinājums. Ja salīdzina importētās elektroenerģijas cenas un iepirkšanas cenas no mazas jaudas koģenerācijas stacijām par divkāršu elektroenerģijas realizācijas vidējo tarifu 1,7 santīmi par kilovatu, kilovatstundu, jāsecina, ka 1997.gadā šādā veidā iepirktās elektroenerģijas cena būs par 44,2 par vienu kilovatstundu augstāka nekā importētās elektroenerģijas cena 1,5 santīmi par kilovatstundu. Ja koģenerācijas iekārtas izmantošanas efektivitāte sasniedz 5000 stundas gadā, tad enerģijas gala patērētājiem Latvijā par katru uzstādītās koģenerācijas iekārtas megavatu būs jāsamaksā 210 000 latu gadā. Savukārt, ja minētā efektivitāte sasniegs 7000 stundas gadā, kas būtu pilnīgi iespējams tik augstu iepirkšanas cenu dēļ, kā man paskaidroja, sākot būt izdevīgāk nevis ražot primāri siltumu ar šīm koģenerācijas stacijām, bet gan primāri elektroenerģiju, kas sasniedz 294 tūkstošus latu gadā. Ņemot vērā minētos elektroenerģijas iepirkšanas par divkāršo realizācijas vidējo tarifu nosacījumus, par katru jaunuzstādīto koģenerācijas iekārtu ar jaudu no 6 līdz 8 megavatiem, pie kopējās elektroenerģijas realizācijas 160 miljoni latu 1997.gadā elektroenerģijas tarifu vajadzēs palielināt vēl par vienu procentu. Tā kā šis process ir pašierosinošs, tad katrā nākošajā gadā attiecīgi šis elektroenerģijas tarifu pieaugums progresētu. Es to varu izskaidrot ar to, ka, apkopojot 1996.gada rezultātus, Ministru kabinets, kurš, kā mēs zinām, kļūst jo dienas jo taupīgāks, secināja, ka 1997.gadā šīs izmaksas var pieaugt tādos apmēros, kā es to minēju no šiem cipariem, kas varbūt pirmajā brīdī tā viegli paslīd garām, bet būtībā ir iespaidīgi.

A.Endziņš

Čepānes kundze!

I.Čepāne

Godātais Radziņa kungs! Jūs teicāt, ka likums "Grozījumi likumā" ir dažādas lietas un grozījumi nav likums. Tādā gadījumā jums jautājums. Sakiet, lūdzu, mums zināmo tiesību aktu vidū, kādu vietu tad ieņem šie grozījumi likumā? Es runāju konkrēti par Latvijas Republikas Saeimas likumu, kas tika pieņemts 21.11.1996., kas saucas "Grozījumi likumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā"".

E.Radziņš

Es patiešām atvainojos, ja es būtu tā teicis, ka grozījumi nav likums. Es pretēji gribu teikt, ka likums ir arī "Grozījumi likumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā"", ka šinī gadījumā šobrīd mums jau ir jārunā par diviem likumiem, kur viens ir likums "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā" un otrs ir likums "Par grozījumiem likumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā"". Ja es esmu kaut kādā veidā teicis savādāk, es ļoti

atvainojos. Es uzskatu, ka tie ir divi vienlīdzīgi likumi, ja mēs prasām, kas ir likums. Vai šis likums, vai tas. Abi divi viņi ir likumi.

I.Čepāne

Tātad tās nav divas dažādas lietas, kā jūs teicāt sākumā.

E.Radziņš

Nē, tie tiešām abi divi ir likumi. Viens likums ir pieņemts 5.Saeimā un otrs likums ir pieņemts 6.Saeimā.

A.Endziņš

Paldies. Jautājums tiesnesei Skultānes kundzei.

I.Skultāne

Man būtu tāds jautājums. Vai patreiz Latvijā vispār ir atrodamas koģenerācijas stacijas, kuru jauda ir līdz 1 megavatam un virs 12 megavatiem, ņemot vērā, ka līdz vienam megavatam pat licence nav vajadzīga.

E.Radziņš

Ir atrodamas.

I.Skultāne

Precīzi varbūt, cik?

E.Radziņš

Varbūt speciālisti varētu pateikt?

I.Skultāne

Vai laika periodā no 1995. līdz 1997.gadam no šīm, tieši no 1 līdz 12 megavatiem, vai ir iepirkti elektroenerģijas pārpalikumi?

E.Radziņš

Ir.

I.Skultāne

Ja ir šādas, virs 12 megavatiem, kādēļ tad Ministru kabinets noteikumos nr.23 arī šīs koģenerācijas stacijas neietvēra, bet paredzēja tikai iepirkuma cenas līdz 12 megavatiem?

E.Radziņš

Tāpēc, ka virs 12 megavatiem, to jau regulē attiecīgi 1995.gada 14.amrta noteikumi.

I.Skultāne

Kādēļ tad bija nepieciešams izdarīt grozījumus likumā ar noteikumiem nr.23?

E.Radziņš

Lai nebūtu atšķirība, ka, lūk, ja ražo līdz vienam, tad ir vienkārši tarifi, ja pa vidu, tad paaugstināti, tā ir tā atšķirība.

I.Skultāne

Nē, ar Ministru kabineta noteikumiem nr.23 izdalīja koģenerācijas staciju ar jaudu līdz 12 megavatiem, likuma 27.panta devītā un desmitā daļa ietvēra koģenerācijas stacijas ar jaudu no 1 līdz 12. Ministru kabinets savos iebildumos ir norādījis, ka likums nebija ietvēris šīs stacijas ar jaudu virs 12, tad kādēļ Ministru kabinets, izdarot grozījumus ar noteikumiem nr.23, aizmirst arī šīs koģenerācijas stacijas ar jaudu virs 12?

E.Radziņš

Es nedomāju, ka tika aizmirsts. Vienkārši es domāju, ka Ministru kabinets uzskatīja, ka šo jautājumu regulē jau manis minētie, tātad 1995.gada 14.marta noteikumi. Tāda ir mana atbilde.

I.Skultāne

Jā, paldies. Un vēl viens jautājums. Tātad, vai konkrēti laikā no 1996.gada 25.novembra, kad Saeima pieņēma likumu par grozījumu likumā, līdz 1997.gada 10.janvārim, tika iepirkti tādi elektroenerģijas pārpalikumi no koģenerācijas stacijām ar šo paaugstināto tarifu? Vai nē, vai tas bija tikai tāds aprēķins nākotnē?

E.Radziņš

Godājamā tiesa! Es baidos samelot, bet man liekās, ka tika.

I.Skultāne

Precīzi nevarat pateikt?

E.Radziņš

Nē, es teikšu precīzi – tika.

A.Endziņš

Ušackas kundze, lūdzu!

A.Ušacka

Es gribētu atgriezties tomēr pie likuma. Ja mēs ieskatāmies likumā “Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā”, proti, 2.pantā “Likuma uzdevumi”, vai jums neliekas, ka šie uzdevumi ir plašāki nekā 54.noteikumos un ka šis likums aptver visu jautājumu loku. Un vai, teiksim, visu automātiski spēj noteikumi nr.54.

E.Radziņš

Jā, tātad par to, kāpēc nezaudē spēku automātiski, to jau es pateicu. Es domāju, ka vienkārši automātiski noteikumi, kurus izdod Ministru kabinets 14.panta 3.punktā noteiktajā kārtībā, savu spēku nezaudē, ja tas nav atrunāts pārejas noteikumos. Bet otrs, kāpēc es uzskatu, ka nav nekādu pretrunu un ka 2.pants nevarēt būt plašāks par šiem 1995.gada 14.marta noteikumiem, tās ir tāpēc, ka, ja mēs ņemam un skatāmies šos 14.marta noteikumus, tad viņi jau konkrēti saucās “Par Latvijas Republikā ražotās elektroenerģijas iepirkuma cenām” un būtībā regulē tikai šīs iepirkuma cenas un tikai šos tarifus un, ja viņi

nerunā par visu enerģētiku kā tādu ... bet, ja mēs paņemam konkrētu attiecīgu likuma sadaļu – 7.nodaļu, kas saucās “Tarifu noteikšana”, tur ir jāatzīmē gan tikai 2.panti, tad ja mēs salīdzinām šos, tarifu noteikšanu, kas noteikti ar likumu un attiecīgi Ministru kabineta 1995.gada 14.marta noteikumos noteikto iepirkuma cenu un kārtību, tad nenoliedzami, ak apjoms, kas ir regulēts ar šiem noteikumiem ir plašāks nekā apjoms, kas ir regulēts ar šo likumu.

A.Ušacka

Jā, paldies! Otrais jautājums būtu. Vai jūs uzskatās, ja, piemēram, ir pieņemti noteikumi analogiski 54. un pieņemts likums, kas ir pilnīgi citādāk regulē šīs attiecības, vai tādā gadījumā, arī ja nav norādīts pārejas noteikumos, ka šie noteikumi zaudē spēku, šie noteikumi arī būs spēkā līdz tam momentam, kad, teiksim, būs izlemts jautājums, ka viņi neatbilst likumam?

E.Radziņš

Te tā fabula ir šāda – viņi būs spēkā tik tālu, cik tālu nebūs pretruna starp to, kas ir teikts šajos noteikumos un to, kas ir teikts likumā. Visas pretrunas, ko mēs atradīsim pielietojumā starp likumu un noteikumiem ... Nenoliedzami mums ir jāvadās pēc likuma, bet tajā pašā laikā tikmēr, kamēr šie noteikumi ar normatīvo aktu nav atcelti, viņi turpina būt spēkā, ierobežots ir tikai to pielietojums, kurš var, es uzskatu, pielīdzināties arī nullei. Viņi var būt, teiksim, miruši savā pielietojumā, bet viņi nav zaudējuši spēku kā normatīvs akts, kurš pieņemts tādā un tādā datumā un kurš nav atcelts.

R.Apsītis

Sakiet, kā jūs vērtētu, teiksim, uzņēmēju stāvokli pašlaik pēdējos gados, kad tik ļoti atšķirīgi un tik ļoti bieži Saeima ar saviem likumiem un Ministru kabinets ar saviem noteikumi reglamentē, regulē uzņēmēja darbību elektroenerģijas ražošanā, tas ir līdz šim, un nekas jau negarantē, ka tas neturpināsies arī nākotnē, acīmredzot.

E.Radziņš

Godājamā tiesa, neatkarīgi no uzņēmējdarbības elektroenerģijā, šajā laikā es negribētu būt uzņēmējs, teiksim tā, jo būt uzņēmējam šajā laikā, kad ir tik daudz pretrunīgu likumu un noteikumu un viens otru atceļ un regulē, tas ir ļoti grūti. Es uzskatu, ka tas nav tikai jautājums par elektroenerģiju un enerģētiku kā tādu, tas ir jautājums par visām uzņēmējdarbības, gandrīz vai par visām uzņēmējdarbības jomām, no kurām varbūt noteikti kaut kādā veidā stabili sakārtots ir ļoti mazs sektoriņš, uzņēmējdarbība bankās ir sakārtota, bet arī zinām, ko tas ir prasījis, bet attiecībā uz enerģētiku, tā nenoliedzami, precīzākam ir jābūt likumam, tas ir viens. Un otrs, ja šādi riskanti noteikumi 81.panta kārtībā sāk likumdevējiem pārāk traucēt, tad ir jādomā, ko darīt ar Satversmes 81.pantu.

A.Lepse

Man viens jautājums. Jūs pieminējāt to, cik valstij izmaksās šis divkāršais apjoms. Sakiet, lūdzu, vai Ministru kabinets, pieņemot 23.noteikumus, ir izvērtējis, cik izmaksās to līgumu laušana un nemaksāšana pēc šiem līgumiem tām firmām, kas ar to nodarbojās. Cik valstij izmaksās sakarā ar līgumu laušanu, likumu grozīšanu? Cik tas izmaksās valstij?

E.Radziņš

Protams, Ministru kabinets to nav rēķinājis, jo tas arī nepakļaujas aprēķiniem. Es neesmu vēl līdz šim dzirdējis, ka sakarā ar nesakārtoto likumdošanu un nemitīgiem grozījumiem likumos un noteikumos valsts kādam kaut ko ir maksājusi sakarā ar to, ka ir radies zaudējums, force majeure, kas ir iestājies līguma izpildē. Te ir nepārvarama vara uzņēmējam, konkrēti grozījums likumā, bet, kas attiecas uz to vaid audz, es nedomāju, ka tas varētu būt pārāk daudz, ja mēs runājam vispārībā, un ar jebkuru likumu tiek ienestas korekcijas, sevišķi uzņēmējdarbībā tiek ienestas korekcijas, tādos līgumos, kurus savā starpā ir saslēguši uzņēmēji. Es nedomāju, ka šis konkrētais gadījums ir viens no tiem, kur šādi anulējami līgumi būtu vieni no masveidīgākajiem, jo varu teikt tieši kāpēc. Šie noteikumi tapa tik ātri un tik savlaicīgi, tik steidzamā kārtībā, lai nebūtu pēc iespējas lielāks šis apjoms, jo vienkārši, kā es minēju, tas tā populāri skan, tātad tiešām sāka rasties tendences, kur šīs koģenerācijas stacijas, kuru primārais uzdevums ir ražot siltumenerģiju un tikai sekundāri elektroenerģiju, sāka tikt pielāgotas tādām variantam, lai pēc iespējas vairāk ražotu elektroenerģiju, jo tā tiek iepirkta par divkāršiem tarifiem, un tas tehnoloģiski esot iespējams.

A.Lepse

Mans vēl viens jautājums, lūdzu. Bet šie izmainītie, tātad 27.panta devītais, desmitais punkts, taču pēc idejas attiecās tikai uz atjaunojamiem energoresursiem, nevis uz visiem, bet uz atjaunojamiem, uz tiem, kas ir bijuši, tā saucamās, pirmās republikas laikā, ne jau cels tagad visādas stacijas un tamlīdzīgi. Atjaunos vecās, tā es aprotu 9.punktā 27.pantā.

E.Radziņš

Es saprotu, tomēr, nav runa par kaut kādām atjaunotajām elektrostacijām, ka tas ir no atjaunojamiem energoresursiem, tas ir tehnoloģisks termins, tas nozīmē energoresursus, ko ražo mazas hidroelektrostacijas ar jaudu līdz 2 megavatiem un vējģeneratori.

A.Lepse

Tātad atjaunot šeit nenozīmē "atjaunots", bet "jauns", ja?

E.Radziņš

Jā, turklāt ir minēts tālāk “kā arī mazās jaudas elektrostacijas” un pie šādiem apstākļiem tas aptver mazās jaudas koģenerācijas stacijas, neatkarīgi no tā, kad viņas ir celtas.

A.Endziņš

Paldies. Jautājumus ir tiesības uzdot pieteikuma iesniedzējiem. Lūdzu, Kristovska kungs.

G.V.Kristovskis

Cienījamais Radziņa kungs, saki, vai ir zināmi gadījumi, kad Ministru kabinets vai Ekonomikas ministrija bez šiem pasākumiem – 81.pantā izdotajiem noteikumiem – ir veikusi kādus citus pasākumus, ir izstrādājusi konkrētus pasākumus, lai risinātu koģenerācijas un enerģētikas jautājumus uzņēmējdarbībā Latvijā.

E.Radziņš

Es nevaru atbildēt uz jūsu jautājumu vienkārši tāpēc, ka es pieņemu, ka ir, bet zinot, ka nākošais jautājums ir, ja jūs zināt, tad kuri tieši, tad zinot, ka es to nezinu ... taču es pieņemu, ka šādi pasākumi ir veikti.

G.V.Kristovskis

Tātad kāds ir jūs viedoklis, kas valstī šo procesu vada?

E.Radziņš

Kuru no procesiem?

G.V.Kristovskis

Teiksim, koģenerācijas ieviešanas procesu enerģētikā.

E.Radziņš

Es domāju, ka to vada Ministru kabinets kā izpildinstitūcija.

G.V.Kristovskis

Un jūs teicāt, ka bezmaz noziedzīgs līgums noslēgts starp konkrēto firmu, kas veic uzņēmējdarbību, un “Latvenergo”, valsts akciju sabiedrību no vienas puses un tātad šo konkrēto firmu no otras puses. Kam ir jādod norādījumi valsts akciju sabiedrībai “Latvenergo” par to, kādā veidā regulējama ir šī koģenerācijas uzņēmējdarbība?

E.Radziņš

Arī šo jautājumu, ņemot vērā, ka viņš manā uztverē patiešām neattiecas uz šo konkrēto lietu, varbūt uz šo konkrēto līgumu.

G.V.Kristovskis

Saki, vai jūs esiet iepazinies ar Latvijas enerģētikas pamatvirzieniem un šo attīstības programmu, ko valdība ir apstiprinājusi, kuri ir Briselē, Eiropas Savienībā ...

E.Radziņš

Neesmu iepazinies.

Ģ.V.Kristovskis

Tātad jūs neesat dzirdējis, ka koģenerācija tur tiek izcelta kā īpašas, nozīmīgas enerģētikas ...

E.Radziņš

Jā, to gan es esmu dzirdējis.

Ģ.V.Kristovskis

Labi. Jūs teicāt, ka tiek radīts mākslīgs elektroenerģijas tarifu pieaugums. Vai jums ir zināmi modeļi, kā citās valstīs tiek investēts, kā investīcijas tiek ieguldītas konkrēti koģenerācijā, kā šīs investīcijas tiek atgūtas un kādi ir šie ceļi?

E.Radziņš

Man personīgi tas nav zināms.

Ģ.V.Kristovskis

Paldies. Es no savas puses varu teikt, ka Somijā, piemēram, valsts attiecīgi investē šajos projektos un pēc tam šī nauda tiek atgūta ...

A.Endziņš

Kristovska kungs, jums ir tiesības uzdot jautājumus.

Ģ.V.Kristovskis

Labi, paldies.

A.Endziņš

Paldies. Vai dalībniekiem ir kādi lūgumi, pieteikuma iesniedzējiem? Nebūs. Līdz ar to lietas izskatīšanu pēc būtības beidzam un pārejām pie tiesu debatēm. Pirmam vārds tiek dots ...

Ģ.V.Kristovskis

Vai varētu pārtraukumu?

E.Radziņš

Godājamā tiesa, es pievienojos šim lūgumam.

A.Endziņš

Tiesa, apspriežoties uz vietas, piekrīt šim lūgumam. Tiek pasludināts pārtraukums uz 15 minūtēm.

I.Rimdžus

Piecelties!

(Pārtraukums)

I.Rimdžus

Piecelties, tiesa nāk!

A.Endziņš

Ņemot vērā, ka no sēdes dalībniekiem lūgumi pieteikti netika, tad vārds tiesas debatēs pieteikuma iesniedzēja pārstāvim Ģirtam Valdim Kristovska kungam.

Ģ.V.Kristovskis

Augsti godātā tiesa! 1997.gada 10.janvārī Ministru kabinets, pieņemot noteikumus nr.23 Satversmes 81.panta kārtībā, pārkāpa Satversmes 81.panta noteikumu, ka “šādi noteikumi nevar grozīt pastāvošās Saeimas laikā pieņemtos likumus”. Kādā veidā iztulkojams jēdziens “pastāvošās Saeimas laikā pieņemtos likumus”? Neapšaubāmi, ka Ministru kabinets nevar grozīt likumus, kuri pieņemti pastāvošās Saeimas laikā vismaz divās formā. Pirmā: viss likums kopumā pieņemts pastāvošās Saeimas laikā un, otrā: iepriekšējo Saeimu pieņemtie likumi daļēji grozīti, nosakot, ka to atsevišķie panti zaudējuši spēku un to vietā ar jaunu, pastāvošās Saeimas pieņemtu likumu, stājas spēkā jauna norma – pastāvošās Saeimas pieņemts likums, ar kuru grozīti iepriekšējās Saeimas pieņemtā likuma norma. Līdz ar to Ministru kabinets nevar grozīt šī likuma normu, jo pastāvošā Saeima par šo normu jau izteikusi savu viedokli, izdarot tajā grozījumus. Tādējādi varam secināt Satversmes “pastāvošās Saeimas laikā pieņemtie likumi” tiek tulkoti un tā arī jātulko paplašināti, kaut arī likums ir pieņemts iepriekšējā Saeimā, grozījumus tajā izdarījis pastāvošā Saeima un šī Saeima par šo jautājumu izteikusi savu viedokli likuma formā. Ministru kabinets šādu akceptētu normu nav tiesīgs grozīt Satversmes 81.panta noteiktajā kārtībā. Savu viedokli ar balsojumu par iepriekšējo Saeimu pieņemto likumu ir izteikusi pastāvošā Saeima, bet šis Saeimas viedoklis nav izteikts likuma formā, bet balsojums ir noraidījis kādas likuma pilnvarotas personas, konkrētajā gadījumā – Ministru kabineta, piedāvāto redakciju un atstājis spēkā iepriekšējās Saeimas pieņemtā likuma normu. Prasītājprāt, arī šādā gadījumā Saeima ir izteikusi savu viedokli balsojot, par to ir pierādījumi lietas materiālos, un par šo jautājumu ir pozitīvi balsojuši 71 Saeimas deputāti. Vai var attiecināt Saeimas izteikto viedokli – atstāt spēkā iepriekšējās Saeimas apstiprināto tiesību normu – attiecībā uz Satversmes 81.pantā ietverto normu “nevar grozīt ... pastāvošās Saeimas laikā pieņemtos likumus”? Uzskatu, ka var sekojošu iemeslu dēļ, jo jēdziens “pastāvošās Saeimas laikā pieņemtie likumi” ir tulkojams paplašināti aiz sekojošiem motīviem.

Pastāvošā Saeima, veicot savu leģislatīvo funkciju, ir izteikusi savu viedokli, balsojot plenārsēdē, kā tas redzams no lietas materiāliem. Savu viedokli Saeima ir izteikusi par diviem jautājumiem – gan par spēkā esošā likuma normām, ko ir pieņēmusi iepriekšējā Saeima, tās atkārtoti atstājot spēkā, gan par attiecīgi pilnvarotās personas – Ministru kabineta – piedāvāto iepriekšējās Saeimas pieņemtā likuma normas grozījumu, to noraidot.

Uzskatu, ka Satversmes 81.panta saturs “nevar grozīt ... pastāvošās Saeimas laikā pieņemtos likumus” ir tulkojams tādējādi, ka ar šo normu saprotama pastāvošās Saeimas leģislatīvā funkcija. Veicot savu leģislatīvo funkciju pastāvošā Saeima var rīkoties gan ar pozitīvu, gan ar negatīvu akceptu. Saeimas balsojums jautājumā par likumprojektu neapšaubāmi uzskatāms par leģislatīvās funkcijas veikšanu attiecībā pret spēkā esošo likumu, kas pieņemts iepriekšējās Saeimas laikā. Izskatot vairākus piedāvātos alternatīvos grozījumus spēkā esošā likumā pastāvošā Saeima ar negatīvo akceptu vērsās pret iepriekšējās Saeimas pieņemto likumu, atstājot to spēkā, bet piedāvāto grozījumu iepriekšējās Saeimas pieņemtajā likumā, ko iesniedza Ministru kabinets, noraidīja. Par pozitīvo akceptu uzskatāma pastāvošās Saeimas vērsšanās pret likumprojekta normām, ar kurām pastāvošā Saeima izdara grozījumus iepriekšējo Saeimu pieņemtajos likumos, vai pieņem pilnīgi jaunus likumus, tas ir, Saeima balso pozitīvi par grozījumiem iepriekšējo Saeimu pieņemtos likumos vai pieņem jaunus likumus. Uzskatu, ka abos gadījumos Saeima veikusi savu tai ar Satversmi noteikto leģislatīvo funkciju, gan pieņemot likumus ar savu pozitīvo akceptu, gan atstājot spēkā iepriekšējās Saeimas pieņemto likumu normas ar savu negatīvo akceptu. Nav pamata uzskatīt, ka tikai viens no visiem akceptiem veiktu Saeimas leģislatīvo funkciju. Apskatāmajā strīdus gadījumā Saeima ir veikusi savu leģislatīvo funkciju ar negatīvo akceptu, atstājot spēkā likuma normu, kas pieņemta iepriekšējās Saeima laikā. Par cik Saeimas leģislatīvā funkcija ar negatīvo akceptu ir izpaudusies pastāvošās Saeimas laikā, tad uz šādu ar negatīvo akceptu spēkā atstātu likuma normu attiecināms Satversmes 81.panta ierobežojums un Ministru kabineta noteikumi nr.23 nav leģitīmi. Satversmes 81.pantu nedrīkst tulkot arī burtiski, jo šobrīd diezgan viennozīmīgi ir skaidrs, ka ar Ministru kabineta noteikumiem nevar grozīt ne tikai pastāvošās Saeimas laikā pieņemtos likumus, bet arī iepriekšējo Saeimu pieņemto likumu atsevišķās normas, kuras grozījusi pastāvošā Saeima savu pozitīvo akceptu. Tulkojot Satversmes 81.pantu saskaņā ar tā jēgu un darot to ne normatīvi, bet funkcionāli, mums ir pienākums iziet ārpus Satversmes normu burta un analizēt to saskaņā ar Satversmes garu. Pieteicējs arī uzskata, ka funkcionāli tulkojot Satversmes 81.panta normu “pastāvošās Saeimas laikā pieņemtie likumi”, ar to jāsaprot jebkuri pastāvošās Saeimas leģislatīvās funkcijas izpausmi, neatkarīgi kādā veidā tiesību normas pieņemtas vai atstātas spēkā, ar pozitīvo vai negatīvo akceptu. Pasaules likumdošanā ir pazīstama prakse, kad ar parlamenta balsojumu spēkā atstātās likuma normas tiek atzīmētas ar atsevišķu atzīmi. Uzskatu, ka šāda prakse būt ieviešama Saeimas darbā.

Runājot par 1997.gada 10.janvāra Ministru kabineta noteikumiem nr.23 “Grozījumi likumā “Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā””, viņu neatbilstību Satversmes 81.pantam, tas ir, Satversmes 1.pants nosaka, ka Latvija ir neatkarīga demokrātiska

republika. Demokrātiskā valstī, kāda bez šaubām ir Latvijas Republika, ir jādabojas un tajā darbojas varas dalīšanas princips – likumdošanas vara, izpildvara un tiesu vara ir šķirtas. Likumdošanas vara Latvijas Republikā pieder Saeimai. Ministru kabineta tiesības Satversmes 81.pantā noteiktajā kārtībā un gadījumos izdot noteikumus, kuriem ir likuma spēks, jāuzskata kā atkāpšanos no demokrātiskas varas dalīšanas principa, un tas bija ļaujams tikai ar Satversmē iekļautas tiesību normas – 81.pantā noteiktajos gadījumos.

Savukārt, ja rodas neskaidrības, interpretējot Satversmes 81.pantu, tad tā interpretēšana jāveic ar Satversmes 1.panta, normas par Latviju kā demokrātisku valsti, palīdzību.

Satversmes 81.panta normu interpretācijas pamatā liekot varas dalīšanas principu, kas ir demokrātiskas valsts pamats, tā tulkošana attiecībā pret Ministru kabineta tiesībām jāveic maksimāli burtiski un sašaurināti, visas šaubas tulkojot par labu Saeimai kā galvenajai noteicošajai likumdevēja institūcijai demokrātiskā valstī. Balstoties uz Satversmes 1.panta interpretāciju, Ministru kabineta pieņemtie noteikumi nr.23 jāatzīst kā pieņemti neatbilstoši ne tikai Satversmes 81.pantam, bet arī Satversmes 1.pantam.

1997.gada 10.janvārī Ministru kabinets, pieņemot noteikumus nr.23, pārkāpa Satversmes 81.panta noteikumu, ka Ministru kabinetam ir tiesība, ja neatliekama vajadzība to prasa, izdot noteikumus, kuriem ir likuma spēks. 1996.gada 4.aprīlī Ministru kabinets Satversmes 81.panta noteiktajā kārtībā pieņēma noteikumus nr.95 “Grozījumi likumā “Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā””. Pieņemot Ministru kabineta noteikumus nr.95, netika izdarīt grozījumi likuma “Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā” 27.panta 9. un 10.daļas normās, bet Saeimai, izskatot likumprojektu “Grozījumi likumā “Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā””, Ministru kabineta piedāvātie grozījumi šajās strīdus normās tika noraidīti. Uzskatu, ka nedz paša likuma pieņemšanas procesā, nedz vēlāk nav radusies neatliekama vajadzība, kas prasītu Satversmes 81.pantā noteiktajā kārtībā grozīt šo likumu, jo vairāk tādēļ, ka 1996.gada 25.novembrī Saeima šādu Ministru kabineta priekšlikumu noraidīja pēc būtības.

Runājot par 1995.gada 14.marta Ministru kabineta noteikumu nr.54 “Par Latvijas Republikā ražotās elektroenerģijas iepirkumu cenām” neatbilstību Satversmei un citiem likumiem, jāatzīst, ka Ministru kabineta noteikumi nr.54 izdoti saskaņā ar Ministru kabineta iekārtas likuma 14.panta 3.punktu, kas dod tiesības Ministru kabinetam izdot normatīvos aktus – noteikumus, ja attiecīgais jautājums ar likumu nav regulēts. Saeima 1995.gada 6.septembrī pieņēma likumu “Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā”, kura 27.pantā noteica Latvijas Republikā ražotās elektroenerģijas iepirkuma cenas. Ar šī likuma spēkā stāšanās brīdi Ministru kabineta noteikumi nr.54, kā arī Ministru kabineta noteikumi nr.239,

kas pieņemti 1995.gada 1.augustā, zaudējuši savu spēku. Turpretim, kā redzams no lietas materiāliem, Ministru kabinets nepārprotami pauda viedokli, ka minētie noteikumi tiek lietoti un ir spēkā. Pieteicēji uzskata, ka Ministru kabineta noteikumu nr.54 un nr.239 lietošana ir pretrunā Satversmes 1.pantam saskaņā ar iepriekš izteiktajiem apsvērumiem par Latviju kā demokrātisku republiku, pretrunā ar Ministru kabineta iekārtas likuma 14.panta 3.punktu, jo par šo jautājumu Saeima pieņēmusi likumu, kurā noteikusi elektroenerģijas tarifu noteikšanas kārtību un apmērus. Ministru kabineta arguments, ka noteikumi nr.54 ir spēkā attiecībā uz koģenerācijas staciju ražotās elektroenerģijas pārpalikumu iepirkšanas stacijās ar jaudu līdz 1 megavatam un virs 12 megavatiem neatbilst likuma 27.pantam. Uzskatu, ka sakarā ar izskatīto pamatojumu, prasība pilnībā apmierināma.

A.Endziņš

Paldies. Vārds tiek dots Ministru kabineta pārstāvim Radziņa kungam.

E.Radziņš

Godājamā tiesa! Varbūt sāksu ar to, kas izskanēja kā jautājums iepriekš Satversmes sēdē no tiesas, kas ir šie atjaunojamie energoresursi. Un es jau šinī starplaikā painteresējos, kas ir šādi energoresursi patiešām. Vai tās ir kaut kādas elektrostacijas, vai kas cits. Man paskaidroja, ja, šie atjaunotie energoresursi ir vējš, saule, zeme, koki. Proti, lietas, kas atjaunojas. Un tad es sapratu vienu lietu, ka, droši vien, šodien Satversmes tiesai tāpat kā visās pārējās reizēs, Satversmes tiesa skatīs lietas laikam tomēr, ir jāskata, tīri teorētiski, konkrēto strīdu attiecībā pret Satversmi, attiecībā pret likumiem, un laikam ir samērā nelietderīgi sākt iedziļināties katrā konkrētajā likuma jautājumā, ko tieši šis likums regulē, kāds ir lietderīgums šim likumam, kāds ir lietderīgums Ministru kabineta noteikumiem, cik maksāja pirms noteikumiem, cik maksās pēc noteikumiem, jo tās nenoliedzami ir tādas ļoti cilvēcīgas lietas un nenoliedzami šeit nav jārunā par kaut kādām garīgām lietām. Bet tomēr ir šis vidusmērs, kas mums ir jāapspriež Satversmes tiesu sēdēs manā uztverē, un, tas ir, jādistančējas no konkrētās problēmas, kas ir skatīta ar konkrēto likumu, un jāskatās par tīri teorētiski šā likuma atbilstību Satversmei. Tīri no teorētiskā viedokļa, kāds ir, jo protams, ir otrs moments. Otrs moments, ja mēs runājam par Satversmes tulkošanu paplašinātā izpratnē, un ja mēs runājam par Satversmes 1.pantu.

Proti, ka Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika. Kā arī par to, ka Latvijas valsts suverēnā vara pieder Latvijas tautai un citiem faktiem par novadiem, tad mēs varam sākt skatīties, vai elektroenerģijas iepirkšana nenodarīs vienam novadam vairāk labumu nekā otram un vai tauta vienlīdz maksās, vai būs tautas pārstāvji, kas maksās vairāk vai mazāk. Es domāju, šīs ir vispārējās Satversmes normas, svētas lietas, bet tajā pašā laikā šodien mēs nespriežam par to, ir vai nav demokrātija, ja Ministru kabinets pieņem

noteikumus. Šodien mēs spriežam par konkrētiem noteikumiem, par konkrētu procedūru, kādā veidā viņi ir pieņemti, konkrētu likumu, par konkrētiem grozījumiem likumā un tīri sekojam tam, kas, kā hronoloģiski ir sekojis un kas kam, kā kas ir pakļauts, un kas ir spēkā, un kas nav spēkā.

Runājot par Ministru kabineta noteikumiem, kas bija pieņemti 1995.gada 14.martā. Šeit ir samērā interesanti, kas varbūt arī ilustrēja visu šo noteikumu spēka zaudēšanas nerealitāti, tas ir tas, kā godājamais kolēģis debatēs teica, ka, lūk, spēku ir zaudējuši jau arī noteikumi nr.239, proti, kas ir pieņemti 1995.gada 1.augustā, bet par kuru spēku zaudēšanu vēl, cik es saprotu, vismaz pieteikumā Satversmes tiesai nebija rakstīts, tas būs nākošais pieteikums, ka arī šie ir zaudējuši spēku. Tad arī nākas šausmīgi gari skatīties Satversmes tiesai, varbūt ir jāsāk labot Saeimas kļūdas. Jo es domāju, ka gadījumā, ja patiešām būtu bijis tā, kā saka pieteicējs, ka pilnībā šie noteikumi būtu pārklāti ar pieņemto likumu, tādā gadījumā, droši vien, ka tomēr Saeima būtu attapusies un neba šo noteikumu šajā gadījumā bija tik daudz, ka nebūtu pārejas noteikumos minējusi par to, ka attiecīgi spēku zaudē šie noteikumi, jo nav paredzēta savādāka kārtība, kādā veidā tiek atcelti vai zaudē spēku Ministru kabineta noteikumi, kas pieņemti likumā "Par Ministru kabineta iekārtu" 14.panta 3.punkta kārtībā, kā tikai tad, ja to atceļ ar citu normatīvo aktu, paši no sevis tie spēku nezaudē. Un varbūt tā nav pati labākā situācija, ka "Ziņotājā", kas man līdzi, es paskatījos, ka Saeima jau ir pieņēmusi attiecīgi tajā pašā laikā apmēram arī likumu "Par reliģiskajām organizācijām", reliģisko organizāciju likumu pieņēmusi. Un tajā pašā laikā ir pārejas noteikumi, kur skaidri ir pateikts, ka ar šā likuma spēkā stāšanos spēku zaudē likums "Par reliģiskajām organizācijām", kas pieņemts pirms tam. Spēku zaudē likums par grozījumiem un papildinājumiem par reliģiskajām organizācijām, kas attiecas un nākošo diskusiju objektu, par to, vai likums par grozījumiem ir atsevišķs likums vai tas pats. Izrādās, ka Saeima saka, ka tie ir divi dažādi likumi. Tas nozīmē, ka gadījumā, ja pie likuma tiek piestrādāts un ja likums tiek nopietni sagatavots Saeimā, tad šāda veida kļūdas var tikt novērstas, Saeimai pieņemot likumu, pieņemot vēlreiz pārejas noteikumus, atceļot tos Ministru kabineta noteikumus, vai tos likumus, kas vairs tālāk nav vajadzīgi. Bet, ja viņi paliek, tad tas vienkārši nozīmē to, ka viņi ir vajadzīgi un šajā konkrētajā lietā, kā jau es minēju, viņi palika nevis tikai aizmāršības dēļ. Viņi spēkā paliek tāpēc, ka viņi tiešām regulē plašāku jautājumu loku nekā pēc tam pieņemtais likums. Tādēļ, godājamā tiesa, es uzskatu, ka, kas attiecas uz šiem visiem Ministru kabineta noteikumiem, tad nav pamata uzskatīt, ka viņi ir spēku zaudējuši, viņi ir paliek spēkā arī šodien.

Kas attiecas uz likumu un grozījumiem likumā par elektroenerģijas, par likuma grozījumiem elektroenerģētikā un par grozījumiem likumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu

enerģētikā”, tad arī šinī gadījumā vienīgais, kur mēs varam varbūt netieši paskatīties, kas tas par likumu, kas tur galu galā ir rakstīts, vienīgā lieta ir tā, ka varbūt saprastu, kas te īsti nav kārtībā, vai Satversmes ir jāgroza, vai ir jādod skaidrojums Satversmes tekstam. Ja mēs paskatāmies uz šī likuma 27.pantu un visu 7.nodaļu, tad ko mēs secinām? Ka šis likums, kas savā būtībā, kā mēs noskaidrojām izskatot lietu, šā likuma uzdevums ir noteikt uzņēmēju pienākumus un tiesības energoapgādē, lai nodrošinātu un attiecīgi netraucētu enerģijas patērētāju apgādi ar energoresursiem, aizsargāt patērētāju intereses, veicināt uzņēmējdarbību enerģētikā un nodrošināt valsts energoapgādes politiku. Bet ar ko sāk nodarboties šis likums? Šis likums sāk nodarboties ar elektroenerģijas tarifu noteikšanu.

Tas, ka šī Saeima izdara grozījumu iepriekšējās Saeimas pieņemtajā likumā, nevis tikai mainot redakciju, bet metot ārā vairākus pantus vai, pareizāks sakot, panta punktus, kur ir noteiktas diferencētas iepirkumu cenas, jaudas un tamlīdzīgi, tas vienkārši norāda uz to, ka tarifu noteikšanas kārtība tomēr normālā valstī manā uztverē ir Ministru kabineta prerogatīva. Un tas, ka viņš ir ielikts likumā šajā nodaļā, šis pants, tas vienkārši norāda uz to, ka likumdevējs ir pārāk sīki analizējis konkrēto jomu un iepriekš ieprogrammējis šos grozījumus, nesaskaņās, šo grozījumu nepieciešamību. Jo tomēr ir jābūt uzticībai starp Saeimu, Ministru kabinetu, jo tās nav divas dažādas darbojošās institūcijas, kur šādas lietas, kā tarifu noteikšana, tās ir valsts pārvaldes iestāžu kompetences jautājums, nevis likumdevēja jautājums. Jo pretējā gadījumā gandrīz varu teikt, ka esmu pārliecināts, ja šī Saeima divreiz labo likumu, tad nākamā Saeima atkal droši vien grozīs šo likumu, bet vai tad tiešām Saeimai nav, kā mēdz teikt, nav cita nekā ko darīt, kā nemitīgi ieslīgt šādās diskusijās, kas manā uztverē ļoti robežojas ar lobismu vārda labākajā izpratnē. Absolūti es nedomāju, ka lobisms ir kaut kas slikts, bet tarifu noteikšanas kārtība un dubultā apmēra piemērošana kaut kādām specifiskām lietām, manā uztverē, tas ir lobisms. Tas ir tas, par ko mēs te diskutējam, un šis ir tas lobisms. Un es nerunāju, ka tas ir kaut kas slikts, bet nu tā viņš darbojas ...

Un tāpēc, ja mēs runājam par šo otro nodaļu, par to, cik daudz vai cik maz ir bijis tiesīgs Ministru kabinets pieņemt šos noteikumus, tad pieteicēju godājamais pārstāvis samērā daudz laika veltīja izklāstam par to, kādā veidā Satversmes tiesai, viņaprāt, vajadzētu traktēt jēdzienu “Saeimas laikā pieņemtais likums”. Un es saprotu, ka tajā pašā laikā ... ir jāsaprot, ka šāds jēdziena traktējums ir varbūt izdevīgs uz patreizējo brīdi, uz konkrēto strīdu ... var būt pat ... tajā pašā laikā es esmu pārliecināts, ka ja šādā veidā tiks traktēts likums, tātad kā piedāvāja pieteicējs, nu mēs kaut kur manuprāt jau sākam nedaudz grozīt Satversmi ar Satversmes tiesas rokām. Vai tā ir Satversmes tiesas kompetence? Es domāju, ka nē, jo būtībā jau visam tam, ko teica pieteicējs, savā būtībā visu to var samērā

vienkārši atspoguļot Satversmē, ja vien vairākums deputātu tam piekritīs. Un konkrēti. Var jau likumu, Satversmes likuma 81 pantu grozīt tādā veidā, ka noteikumi nevar grozīt pastāvošās Saeimas laikā pieņemtos un apspriestos likumus. Lūk, variants un turpmāk neatkārtosies Ministru kabineta ēvergēlības.

Otrs variants. Noteikumi nevar grozīt pastāvošās Saeimas laikā pieņemtos likumus vai grozījumus citas Saeimas pieņemtajā likumā. Otra variants. Arī nepieciešama tikai attiecīga iniciatīva un uz priekšu grozīt Satversmi! Un tad tiek panākts tas rezultāts, kas bija vēlas pieteicējiem attiecībā pret konkrētajiem Ministru kabineta noteikumiem. Tad, protams, šādi Ministru kabineta noteikumi vairs nav iespējami.

Bet tikmēr, kamēr šis grozījums tādā veidā nav ietverts Satversmes 81.pantā, vai Satversmes tiesai būtu jāņem un jāskaidro "Saeimas laikā pieņemtais likums", gan pieņemtais, gan apspriestais, gan likums, gan grozījums citas Saeimas pieņemtajā likumā. Vai uzreiz vajadzētu tik šausmīgi plaši sākt ar pašu pirmo reizi likuma piemērošanas tulkojumus? Es domāju, ka nē. Es domāju, ka tomēr šinī konkrētajā gadījumā ir jāsecina, ka Ministru kabineta noteikumi ar atzīstami par spēkā esošiem, ka tie ir pieņemti atbilstoši Satversmei, tie ir pieņemti arī atbilstoši likumam "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā" un likumam "Par grozījumiem likumā "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā"" un ka ņemot vērā to reālo dzīves situāciju, un reālā dzīves situācija ir tāda, kādu es jau minēju, ka, lūk, otrā lasījumā jau ir noticis balsojums atkal par kārtējiem grozījumiem šajā likumā, nu, tad vienkārši es domāju, ka Saeimai ir gan šai reizei, gan tātad šim likumam, gan arī citiem likumiem, kas tiks pieņemti un pēc tam grozīti, jāņem vērā viena lieta, ka attiecībā pret formulējumiem ir jābūt samērā skrupuloziem, specifiskiem, un ja kādam patiešām gribas kaut ko strīdīgu, balsojumu un to gaitā noturēt kā spēkā esošu, tad un attiecīgi ir arī jāpieliek rūpes tam, lai šis jautājums tiktu attiecīgi noformulēts galīgajā redakcijā, kura, manuprāt, konkrētajā strīdus gadījumā būtu netricināma, ja attiecīgi būtu pieņemts, kā jau es minēju, šis konkrētais grozījums likumā konkrētajā pantā vienkārši ar formulējumu "izteikt pantu sekojošā redakcijā" un, izsakot šo pantu sekojošā redakcijā, attiecīgi, protams, tiktu aizvērtas durvis Ministru kabinetam šajā pantā izdarīt pēc tam grozījumus.

Un pie šādiem apstākļiem, godājamā Satversmes tiesa, es lūdzu taisīt spriedumu, kura rezultātā paliktu spēkā gan 1995.gada 14.marta, gan 1995.gada 1.augusta noteikumi, gan visi pārējie Ministru kabineta noteikumi, kuri varbūt uz patreizējo brīdi ir kaut kur pretrunā ar kādiem likumiem, bet tajā pašā laikā turpina pastāvēt spēkā, un arī lūdzu taisīt spriedumu, ar kuru tiktu atzīts, ka arī Ministru kabineta 1997.gada 10.janvārī, tātad, Satversmes 81.panta kārtībā pieņemtie noteikumi nr.23 ir spēkā līdz tam brīdim, kad

attiecīgi pilnīgi loģiski paši no sevis viņi šo spēku zaudēs, pieņemot kārtējo likumu “Par grozījumu likumā “Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā”” jeb arī gadījumā, ja nenonāk pie trešā lasījuma, tad līdz ar Saeimas pilnvaru beigām arī šie noteikumi, kā mēs zinām, zaudēs savu spēku.

A.Endziņš

Paldies. Vai vēlaties vārdu replikai? Lūdzu!

G.V.Kristovskis

Cienījamā tiesa! Man būtu vairākas replikas. Tātad ko atbildētāja puse teica par otrā lasījuma balsojumu ... es varu teikt, ka otrais lasījums, kurš šobrīd ir Saeimā izskatāmajā likumprojektā “Par grozījumiem likumā “Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā”” ir ... faktiski tā bija vienošanās deputātu starpā, ka viņš tiek pieņemts tādā veidā otrajā lasījumā un ka deputāti izstrādā kompromisa risinājumu šī jautājuma regulēšanai, jo Ekonomikas ministrija no savas puses uz trešo lasījumu tā arī nav piedāvājusi redakciju, kā bija vienošanās Ekonomikas ministrijā. Tātad runāt par to, ka šeit ir lobisms, ir diezgan, tā teikt, apvainojoši, es domāju, Saeimas deputātiem, kaut gan varētu tā izteikties, jo tad no manas puses būtu jāsaka, ka tā būtu nolaidība no Ekonomikas ministrijas, jo atbildību nes no Ekonomikas ministrijas puses un vēl speciālisti no attiecīgā departamenta puses, jo kā radā šī iniciatīva un kāpēc Saeimas deputāti arī faktiski iestājās? Tāpēc, ka uzņēmēji konkrēti nevarēja saņemt konkrētu atbildi un nezināja, ka iziet no esošās situācijas, kurā viņi bija nokļuvuši.

Runājot par Satversmes 81.pantu, jūs nepieminējāt, varbūt, tādu lietu, ka tur runā arī par dzelzceļa tarifiem. Savā laikā, acīmredzot, dzelzceļa tarifi tika ieslēgti šajā pantā un netika runāts par energotarifiem vai kādiem citiem tarifiem, jo tobrīd Latvijā, acīmredzot, viens no svarīgākajiem monopoliem vai uzņēmējdarbības veidiem bija tieši dzelzceļš, un, acīmredzot, toreiz likumdevējs šo jautājumu bija apskatījis, lai nevarētu 81.panta kārtībā Ministru kabinets pēkšņi, izmantojot Saeimas prombūtni vai kādus citus apstākļus, ļoti strauji izmainīt konkrēto uzņēmēju vidi, tā kā tā ir arī tāda replika.

Un visbeidzot runājot par pārejas noteikumiem, ko minēja Radziņa kungs, manuprāt, jāsaka, ka pastāv situācijas, diemžēl, un arī tiešām likumdevēja darbā ir pietiekami liela brāķis un nebūt ne vienmēr likumdevējs pamana visas nianses un pārskata visus dokumentus, kuri regulē kādas konkrētas sfēras, kuri ir zemākstāvošie normatīvie akti un jāsaka, ka ir izveidojusies tāda prakse, ka lielā mērā tiek pārejas noteikumos runāts par tiem Ministru kabineta izdotajiem noteikumiem, kuri ir izdoti 81.panta kārtībā. Tas būtu man viss. Paldies.

A.Endziņš

Paldies. Ministru kabineta pārstāvim vārds ...

E.Radziņš

Vienīgais, par ko es gribētu replikā izteikties, ir attiecībā par 81.pantā ietvertajiem jēdzieniem, proti, dzelzceļa tarifiem ... es domāju, ka patiešām, ja jau tas nebūtu arī šobrīd aktuāli, tad jau droši vien, Saeima būtu veikusi pasākumus, lai šo jautājumu grozītu, bet, ņemot vērā, ka, kā saka, augošais kapitāls mežonīgajos Rietumos, dzelzceļa tarifi ir ļoti aktuāla lieta un dzelzceļš kā tāds, tā arī šobrīd droši vien dzelzceļš un dzelzceļa tarifi patiešām ir ļoti svarīga lieta, un tāpēc arī viņi ir iekļauti šajā 81.pantā, atšķirībā, protams, no enerģētikas tarifiem, kurus mēs nevaram pielīdzināt šiem dzelzceļa tarifiem, lai kā mums to negribētos, un tas tikai vēlreiz norāda uz to, ka ir lietas, par kurām var diskutēt un attiecībā uz kurām var traktēt un piemērot likumu dažādi, un ir lietas, kuras ir samērā viennozīmīgi tulkojamas neatkarīgi no deputātu vienošanās, neatkarīgi no reālās dzīves situācijas, bet tikai atbilstoši Satversmei.

A.Endziņš

Paldies. Līdz ar to tiesas debates ir beigtas. Līdz ar to tiesas sēde tiek slēgta. Spriedums tiks pasludināts šā gada 7.maijā pulksten 10.

Stenogrāfiste

M.Ceļmalniece

Tiesas sēdes sekretāre

I.Rimdžus